Ժ. ՏԱՐԻ 2778 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 1 ՄԱՐԵՐԻ 4385 8 ՄԱՅԻՍ 1893 4 ԶԻԼԿԱՏԷ 1310 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան ֆրանք	56
» Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը մասնաւոր Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8/20 ՄԱՅԻՍ 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԻՆՆ ԱԼ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Երէկ կ'ըսէինք թէ «Մա՛րդն է որ կը գործէ»։ Սեռի խտիր չէինք դրած։ Գործիչն, այր թէ կին, կարեւորագոյն տարրն է։ Գործելու ծրագիրն յետոյ կուգայ։ Բայց այսօր կ'արժէ որ սեռի խնդիր ալ յարուցանենք, և ըսենք թէ մեր ընկերական վիճակին մեծագոյն պակասներէն մին է իգական գործունէութենէ ըստ բաւականի չօգտուելնիս, կամ օգտուիլ չգիտնալնիս։ Կրթութեան, բարեգործութեան, ընկերային վիճակի բարւոքման սատարող ամեն ձեռնարկութեան մէջ, քաղաքակիրթ հասարակութիւնք այրերուն հաւասար բաժին կուտան կիներու գործունէութեան։ Եւ իրաւունք ունին։ Թող թէ կանայք բազում ուրեք փորձով ցուցած են թէ իմացական ոյժով ալ այրերէն ետ չեն մնար, բայց ուր որ զգացումով գործել պէտք է, ամենքս կը խոստովանինք թէ կինը կը գերազանցէ այրը։ Մանկանց դաստիարակութիւն և ընկերային խեղճութեանց սփոփում այնպիսի գործեր են ուր զգայնութիւնը մեծագոյն դեր ունի։ Անցեալները, Տիկին Էպլրուի մահուան առթիւ, կը խօսէինք մեր բարեգործական գլխաւոր հաստատութեան իգական խնամակալութիւն մը տալու կարեւորութեան վրայ։ Գաղափարաց նոյն կարգին մէջ, չա՞րժեր միթէ յիշեցնել թէ ամենամեծ սխալ մը կը գործենք պզտիկ տղոց կրթութեան գործն այրերուն ձեռք յանձնելով։ Ոչ թէ միայն ծաղկոցի կամ մանկապարտէզի, այլ և նախակրթարանի առաջին տարիներուն մէջ, տղայն կնո՛ջ ձեռամբ կրթուելու է։ Ասոր գործնական և բարոյական օգուտները քաղաքակիրթ ազգեր ամենուրեք ստուգած են, և պզտիկ տղոց կրթութեան մէջ այրերէն շատ աւելի բաժին մը տուած են կանանց։

Պիտի ըսէք թէ «մեք հիմա մեր աղջիկ զաւակներուն համար իսկ վարժուհի չենք կրնար գտնել բաւական թիւով, եւ դուք մանչ տղոց դաստիարակութի՞ւնն անոնց յանձնել կ'առաջարկէք։ Ո՞ւր է վարժուհի։» — Այս առարկութիւն իրաւացի է։ Բայց նպատակակէտն է որ կը պակսի մեզ, ո՛չ թէ վարժուհին։ Այս տեսակ գործերու մէջ իգական սեռին աւելի մեծ բաժին մը տալու գաղափարն ինչուան հիմա չենք ունեցած, և այս ընթացքով յաւիտեան պիտի չունենանք կին գործիչներու բաւական թիւ։ Դեռ շատ ընտանիքներ գովելի բան չեն համարիր որ աղջիկ մը ինքզինք կրթական գործին նուիրէ։ Ամուսնութիւնն ընդհանրապէս վերջ կուտայ ամենէն խոստմնալից վարժուհւոյն գործունէութեան։ Ո՛չ մէկ ընտանիք կը հաւնի որ իր աղջիկ զաւակ վարժուհւոյ պաշտօն վարելու համար Պոլսէն մէկ-երկու ժամ հեռանայ։ Եւ վերջապէս, ազգովին ալ բան մը չենք ըներ այսչափ կարեւոր պէտք մը հայթայթելու համար։ Չենք զգար թէ վարժուհիներու աւելի մեծ պէտք ունինք քան վարժապետներու։

Ամենէն աւելի մեր ազգային ձեռնհասութեան սահմանին մէջ գտնուող կրթութիւնը մանկանց կրթութիւնն է։ Այն շրջանէն դուրս, տղայն այլ և այլ տեսակ դպրոցներ կը յաճախէ։ Պետական, անգլիական, ֆրանսական, գերմանական, գիշերօթիկ, ևն. կամ չիտակ չուկայ կ'երթայ։ Մանկական դաստիարակութիւնը միայն բովանդակապէս մեր ձեռքն է։ Եթէ այս շրջանին մէջ տղայն բարոյական, տոհմային, քրիստոնէական և մարդասիրական սկզբունքով կրցինք կաղապարել, լա՛։ Անկէ ետքը՝ շատ կասկածելի է։ Կինը միայն կրնայ այնչափ մօտիկ գալ մանկական հոգւոյն որ այսպիսի կաղապարի մը մէջ կարենայ ձուլել զայն։ Մանկական դաստիարակութիւնը կարեւորագոյն մասն է ուրեմն մեր տոհմային դաստիարակութեան գործին, և կնոջական գործունէութիւնն ամենէն արդիւնաւոր է մանկական դաստիարակութեան մէջ։ Մեր նպատակակէտ ուրեմն պէտք է ըլլայ ո՛չ միայն մեր աղջկանց վարժարաններու համար բաւական թիւով վարժուհիներ ունենալ, այլ և վարժուհիներ պատրաստել մեր մանչ տղոց համար ալ։

Օտարք և օտարուհիք ցարդ կրթական ասպարէզին վրայ կը մրցէին մեզ դէմ՝ գիշերօթիկներ և աւելի կամ նուազ բարձր վարժարաններ բանալով։ Ցորմէ հետէ կը զգանք մանկական դաստիարակութեան մեծագոյն կարեւորութիւնը, կը տեսնենք որ օտարք և օտարուհիք նաեւ մանկապարտէզներ բանալով կը մրցին մեր կրթական գործին դէմ։ Տեղ տեղ հայ ծնողք, զգուշուն ծնողք, ցաւօք կը յանձնեն իրենց զաւակն այս օտար հաստատութեանց. զի պէտքը կը զգան, բայց գոհացումն ազգային շրջանակի մէջ չեն տեսներ։ Մեր աղջկանց վարժարաններուն մէջ տղաքներուն կարգ մը բաներ դաս տուող ուսուցիչներ կամ ուսուցչուհիներ կան։ Տղայքը ներո՞ղ վարժուհիներ չկան։ Իսկ երեքէն մինչեւ ութ տարեկան պզտիկ մանչերու և աղջիկներու համար շատ տեղ բնաւ կարգադրութիւն չկայ։ Այն թաղեր որք այս մասին կարգադրութիւններ ըրած են, և մանաւանդ գտած են վարժուհիներ որք այնքան պզտիկ տղոց հետ վարուելու արուեստը գիտնան, չենք կարծեր որ գժգոհ մնացած ըլլան։ Մինչեւ իսկ կը լսենք որ թաղային վարժարանին սովորաբար 5—10 ղրուշ ամսական չվճարող ծնողներ այս պզտիկ տղոց մանկավարժական եղանակաւ կրթութեան համար 20 ղրուշ և աւելի կուտան։ Պէտքն զգալի է ուրեմն։ Արտը պատրաստ է։ Մշակներ — այսինքն՝ մշակուհիներ — պէտք են մեզ։ Գործն այնչափ կարեւոր է որ կարծենք կարելի է պահանջել որ նոյն իսկ կեդրոնական Սնտուկը զոհողութիւն մ'ընէ՝ վարժուհիներու պատրաստութեան համար, մանաւանդ պզտիկ տղոց վարժուհիներու, մանկավարժական այն սկզբանց համեմատ որք այսօր ընդունուած են ամեն քաղաքակիրթ հասարակութեան մէջ։ Պաշտօնական շատ ծախքեր կան, նոյն իսկ յանուն կրթութեան, որք ասկէ չեն արժեր։

Տնտեսական հարցեր

ՍՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆՑ ՇԱՐՔՆ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Թայմզ իր այս երկուշաբթի աւուր սեղանաւորական յօդուածին մէջ կ'ըսէ թէ Սակարանի հաշուեյարդարութիւնն, որ պաշտօնապէս փակեցաւ ուրբաթ երեկոյ, շատ աղէտաբեր եղաւ քան ո՛ և է Սակարանի հաշուեյարդարութիւն՝ երկար ժամանակէ հետէ։ Շատ հեզ լսուած բան չէ որ միակ հաշուեյարդարութեան մը միջոցին տասն սնանկութիւնք ծանուցուած ըլլան։ Շահադէտները դրամ փոխ առնելու համար իրենց սովորաբար վայելած դիւրութիւնները այս անգամ չեն գտած և շատեր վտանգի մէջ ինկած են, յորմէ ոմանք չեն կրցած խուսափիլ։ Հելլենական փոխառութեան յանկարծակի անյաջողութիւնը քանի մը սեղանաւորներ բացը թողած է Լոնտոնի Սակարանին մէջ, և Աւստրալիոյ սնանկութիւնք, թէեւ անուղղակի, բայց գործնական ազդեցութիւն կ'ունենան ի Լոնտոն։

ՎԱՇԽԱՌՈՒՔ Յ'ԱԼԺԷՐԻԱ

Ալժերիոյ մէջ երաշտութեան և մարախներու պատճառաւ յառաջ եկած սովն ի սկզբան ծանուցուածէն աւելի ծանր աղէտ մը դարձած է։ Պաշտօնական (կառավարական) և անհատական նուիրատուութիւններէ զատ, տեղային իշխանութիւնք հանրային մեծ շինութեանց ձեռնարկած են, որպէս զի սովալլուկ ժողովուրդն անոնց մէջ աշխատի և օրապահիկ մը ճարէ։ Բայց ահա ուրիշ չարիք մը։ Ժողովրդեան վրայ ինկած է մարախներու տարբեր ցեղ մը, որ հասունցած բերքերը միայն չպակասներ, այլ դեռ կանաչ բոյսերը կը գրաւէ— յանուն օրինաց։ Բնիկ երկրագործք, յետին խեղճութեան մէջ ինկած, փորձուած են ծանր տոկոսներով դրամ փոխ առնել վաշխառուներէ։ Չկրնալով վճարել, դատի ենթարկուած են, և վաշխառուք յաջողած են վճռագրեր ձեռք բերել, որով իրաւունք կը ստանան խեղճերուն առաջին հունձքը գրաւելու։ Զապասելով որ հասուննայ, վաշխառուք կանուխէն կը ծախեն այս հունձքեր։ Հետեւապէս, երկրագործք գալ տարի եւս ուտելիք պիտի չունենան։ Եթէ երկրագործք դուար ունենային, նախ անիկա կը գրաւուէր։ Բայց չկրնալով պահել իրենց դուարն, երկրագործք արդէն ծախած են զանոնք։ Կառավարութիւնն և հասարակութիւնը սերմանելիք տուած են արկածեալ երկրագործներուն, և այն սերմանելիքով բուսած հունձքը վաշխառուք կը գրաւեն, հանրային բարերարութեան արդիւնքն իրենց առնելիքները գանձելու միջոց մ'ընելով։ Ընդհանուր դատախազն, այս խրողութեանց տեղեկանալուն պէս, քննութիւն բացաւ, և սպասելով վաշխառութեան հիմնական բարձման Ալժերիայէն՝ երկրագործական վարկի դրութեան հաստատմամբ, առ այժմ պիտի հրամայուի որ վաշխառուաց ձեռք բերած վճռագիրք չգործադրուին, և այդ մասին յառաջիկային մասնաւոր կարգադրութիւն մ'ըլլայ։

ԴՐԱՄԻ ՍԱԿԸ

Հեռագիրն երէկ ծանոյց թէ Անգլիոյ Պանքային տնօրէն խորհուրդն իր շաբաթական նիստին մէջ այս հինգշաբթի որոշած է զեղչի սակն 100էն 3½էն 4ի բարձրացնել։ Զեղչի սակին մի քանի շաբթուան մէջ 100էն 2էն 4ի բարձրանալը կը յիշեցնէ այն տագնապալի ժամանակամիջոցն երբ՝ Պէրինկեան ձախողուածին պատճառաւ՝ Անգլիոյ Պանքային սակն արագապէս բարձրացաւ մինչեւ 6 առ 100։ Ըսել է թէ Աւստրալիոյ դրամատանց սնանկութեան յառաջ բերած շփոթութիւնը վերջ գտնելէ հեռի է, և հակառակ նոյն իսկ Թայմզի ապահովիչ յայտարարութեանց, սեղանաւորական տագնապը դեռ նոր կը սկսի, և ո՛չ ոք կրնայ գուշակել թէ ո՞ւր պիտի յանգի։

ՄԵՐ ՀՈՒՆՁՔԸ

Սեբաստիայէն աննպաստ լուրեր կուգան։ Այդ արմտաշատ նահանգին ձմրան ցանք փճացեր են ցուրտէն ու երաշտութեան սաստկութենէն։ Կեսարիոյ կողմերէն նպաստաւոր լուրեր կուգան. գի Մալկարա, Քէշան, ևն. բարեդէպ անձրեւներ ոգեւորեր են ձմրան ցանքերն, և գարնան առաջին ցանք յաջող պայմաններու մէջ կատարուեր են։ Ընդհակառակն, Ադրիանուպոլսոյ կողմը շատ բան կորած է, եթէ ոչ ձմրան սաստկութենէն, գոնէ ողողումներէն, այնպէս որ այն նահանգին մէջ հնձոց քանակութիւնն այս տարի միջինէն պակաս պիտի ըլլայ։ Կարնոյ կողմէ, սովանման վիճակի լուրերէն զատ, առաջիկայ հնձոց եւս անյաջողութեան գուժեր կուգան։

ՍԱՌԱԾ ՄԻՍ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը լսանք թէ մեր ընթերցողք շատ գոհ մնացին կարդալով Արեւելքի երեկի թուոյն մէջ թէ պուլկար վաճառական մը յանձն կ'առնու սառած միս բերել Կ. Պոլիս, Պուլկարիոյ եզներուն և ոչխարներուն սառած միսը։ Յայտնի է թէ ուր որ ողջ ոչխար փոխադրել դժուար և բազմածախ է, հոն միջոց գտնուած է ոչխարին միսը փոխադրել՝ կտրած, մաքրած, չորցած և սառած։ Նմանապէս եզան կամ կովու միսեր։ Աւստրալիայէն մինչեւ Անգլիա աւելի քան մէկ ամսուան ճամբայ է։ Այսչափ հեռաւորութենէ եզ և ոչխար բերել շատ բազմածախ գործ մը պիտի ըլլար։ Շոգենաւուն մէջ տեղեր պատրաստուած են ուր միսը սառելու աստիճան ցուրտի մէջ կրնայ պահուիլ։ Եւ այնչափ միջոցի մէջ ուր ողջ եզ մը հազիւ կրնայ կենալ, 10 եզան միս կը փոխադրուի Լոնտոն, ուր աղքատ դասերն եթէ միս կուտեն, Աւստրալիոյ դուարաց շնորհիւ է։ Արդ, վերջին ժամանակներս Կ. Պոլսոյ բազմամարդութեան աւելնալուն և այլ պատճառներով, մսի գինը նոյնքան սուղցած է Կ. Պոլսոյ մէջ որքան ամենասուղ եւրոպեան մայրաքաղաքաց մէջ։ Սառած միսը բարիք մը պիտի ըլլայ Կ. Պոլսոյ ժողովրդեան համար, զոր մսագործներուն չափազանց շահադիտութենէն պիտի ազատէ։ Մնաց որ Պուլկարիոյ Գըվըրճըգը գերազանց է Անատոլուի Գարամանէն, և պուլկարական եզն իսկ գերազանց է քան իբրեւ «Օտեսայի ապրանք» Պոլսեցւոց ծախուած միսն, որ Հարաւային Ռուսիոյ արտերուն մէջ յոգնած մաշած ծեր եզներու միսն է լոկ։ Եւ յետոյ, եթէ այս պուլկար վաճառականին առաջարկն յաջողի, յուսալի է որ մսագործութեան ասպարէզին մէջ այս նորութիւն շահագործութեան նոր ճիւղ մը բանայ մեր երկրին բնիկներուն համար, որով թերեւս օր մը ազատինք ախով ոսկի վճարելէ Ռուսիոյ դուարի վաճառականներուն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Գերման քաղաքագէտ մը այս կարծիքն յայտնած է ֆրանսացի հրապարակագրի մը.

— Ես չեմ հասկնար ձեր ռուսասէր ցոյցեր. Աւելի Ռուսիա պէտք ունի Ֆրանսայի, քան Ֆրանսա՝ Ռուսիոյ։ Ռուս բանակին վրայ Ֆրանսայի մէջ բռուածները չափազանցութիւն են, ինչպէս փորձով գիտենք արդէն։ Ռուսիոյ տնտեսական պայմանք ևս քաջ ծանօթ են։ Ես չեմ հաւատար որ մօտ ժամանակէն պատերազմ ծագի. Ո՛չ մէկ կողմ վստահութեամբ կրնայ յառաջ նետուիլ։ Բանակները բոլորովին նոր պայմաններու մէջ կը գտնուին, որք ի գերեւ կը հանեն ամեն հաշիւ։ Հիմա հրացաններ կան որք վայրկեանը տասն գնտակ կ'արձակեն, գնտակները գրեթէ ռումբի չափ տեղ կ'երթան, և անլուր զօրութեամբ կը զարնեն կ'անցնին։ Այս ահեղ գործիք երբեք պատերազմի մէջ փորձուած չեն դեռ։ Չենք գիտեր թէ այս նոր սպառազինութիւն ի՛նչ արդիւնք պիտի ունենայ ռազմավարական մեթոտի և զօրաց քաջարտութեան ու տոկունութեան վրայ։ Նաբոլէոն Գ. ի ժամանակ, յորժամեան Եւրոպա ծագած պատերազմ մը կրնար սահմանափակուիլ։ Հիմակ այնպիսի պատերազմ մը աւելի տարածուն կրնայ ըլլալ։ Տնտեսական պատճառ մը կայ որով Անգլիա եւս արեւմտեան Եւրոպայ այս պայքարներուն կրնայ միջամտել։ Գիտէ՞ք ինչ է։— Ո՛չ Գերմանիա, ո՛չ Ֆրանսա իրենց ազգաբնակին պէտք եղածին չափ ցորեն չեն արտադրեր։ Ամեն տարի դուրսէն ալ ցորեն կը գնեն անպատճառ, մանաւանդ Ռուսիայէն։ Գերմանիա եթէ Ռուսիոյ հետ պատերազմ ունենայ, քաշ մը ցորեն չի կրնար գնել Ռուսիայէն։ Եւ երբ կեդրոնական Եւրոպիոյ Տէրութիւնք Ֆրանսայի դէմ պատերազմ ունենան, Ֆրանսա չի կրնար ցորեն բերել տալ Ռուսիայէն։ Մէկ ճամբայ միայն բաց կը մնայ, ծովու ճամբայն։ Եւ ո՞ր Տէրութիւնն է այն որ կ'իշխէ հեղուկ տարրին վրայ. Գիտէք որ անգլ. կառավարութիւնը տարեկան նպաստ մը կապած է Ովկիանոսի վրայ բանող մեծ ընկերութեանց շոգենաւերուն, պայմանաւ որ պատերազմի ժամանակ իբր սպառազինութեան նաւեր ըլլան։ Այս շոգենաւք, որք ապաքէն իր ծովային նաւարարութեան հսկողութեան ներքեւ կը շինուին այնպէս որ յարմարին պատերազմի ժամանակ իրենցմէ պահանջուելիք ծառայութեանց։ Ուրեմն, Անգլիա պատերազմի մէջ պիտի ունենայ իր մեծ նաւատորմէն դատ 50—60 արագընթաց շրջուն նաւեր, որոց բանն ու գործը պիտի ըլլայ թշնամի նաւահանգիստներ բանող առեւտրական նաւերն արգիլել և թող չտալ որ արմտիք կամ ուրիշ ուտեստ փոխադրեն հոն։ Մինչեւ իսկ եթէ չեզոք մնայ, Մեծն Բրիտանիա վերին իրաւարարի դեր մը պիտի կրնայ կատարել, երկու կողմերն յոգնելէն ետեւ ի՛նք գալով և իրեն նպաստաւոր հաշտութեան պայմաններ առաջարկելով։ Հետեւապէս, չեմ կարծեր որ Վիլհելմ Բ. կայսրն ինք պատերազմի կուսակից ըլլայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր Բ. որդին, Այտէլ-Ֆրիտրիխ, յուլիսի սկիզբն իր Ժ. տարին պիտի ամբողջացնէ, և Հոհենձոլլըրն տան աւանդութեանց համեմատ, նոյն օրն իբրեւ զինուոր պիտի մտնէ բանակին մէջ։ Պահակազօրաց Ա. գնդին մէջ պիտի արձանագրուի, և Սեւ Արծուի պատուանշան պիտի ընդունի։ Իր մեծ եղբայրն արդէն ենթասպայ է, 12 տարեկանին մէջ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Ֆրանսական լրագիր մը քաղաքական նշանակութիւն կ'ընծայէ անգլ. դրամատարց կողմէ հելլենական փոխառութեան զլացուելուն։ Յունաստանի ամեն քաղաքագիտաց մէջ, Պ. Թրիքուբիս ամենէն աւելի բարեկամ ունէր յԱնգլիա, և կը յուսար հոն գտնել պէտք եղած դրամը։ Բանակցութիւնք վերջանալու վրայ էին, երբ անգլ. դրամատարք նոր պահանջումներ յարուցին։ Պատճա՞ռ. — Լորտ Ռօզպէրի այնպէս կարգադրեց։ Զուգեց որ Յունաստան իր բանակին և նաւատորմին վերակազմութիւնն յառաջ տանելու համար դրամ ունենայ. զի Յունաստան Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ բարեկամութիւն կը ցուցնէր, և անոր միջոց չտալով որ իր բանակին ու նաւատորմին վրայ նոր ծախքեր ընէ, Լորտ Ռօզպէրի կարեւոր ծառայութիւն մը մատոյց Երրեակ Նիզակակցութեան։—

* *

Զարմանալի՛ տրամաբանութիւն։ Ուրեմն, Յունաստան նոր սպառազինութիւններ կատարելո՞ւ համար նոր փոխառութիւն մը կ'ուզէր ընել։ Բայց իրեն տրուելիք անուանական 3½ միլիոն ոսկին հազիւ թէ երերուն պարտքը կարգադրելու և թղթադրամի ընթացքը կանոնաւորելու պիտի բաւէր։ Եւ յետոյ, Յունաստան, Անգլիոյ դիմելէն յառաջ, Ֆրանսայի դիմեց։ Եթէ Ֆրանսացիք այնքան կարեւոր կը համարէին որ Յունաստան առանց դրամի չմնար, ինչո՞ւ համար իրենք փոխ չտուին խնդրուած գումարը։ Եթէ Յունաստանի սպառազինութիւնք նպաստաւոր էին եղեր Ֆրանսայի և Ռուսիոյ, ինչո՞ւ համար անպաշտպան թողուեցաւ Երրեակ Նիզակակցութեան առջեւ։ Իրաւ որ զուարճալի թերթ է Ֆիկ—րօ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (13)

ԼՈՒԻ ԺԱՔՕԼԻՕ

ԻԺՕՐԻ ՋԱՂԱՑՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ա.

ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԸ

—Աստուած իմ, պարոն դատաւոր, ըսի ձեզի թէ կացութիւնը կրնար լուսաբանուիլ մէկ քանի կողմերէ, հանգոյցը չեմ գիտեր և, պէտք է խոստովանիմ ձեզ, կը տեսնեմ որ գործը առասպելական երեւոյթ մը ունի. բայց վերջապէս Ֆառլէրը կայ, ուրեմն բան մը կայ, ուրեմն Իժօրի ջաղացքին մէջն է որ ամենէն աւելի դիւրաւ պիտի գտնուին ոճրին ապացոյցները... ես գործը առաջ կը տանիմ։ Փարիզէն հեռանալէ առաջ փոխ-ոստիկանապետը անշուշտ կատարելապէս տեղեկացած է բոլոր անցած դարձածները, եթէ ոչ չէր ընդուներ այդ պաշտօնը։ Արդ, յայտնի է հիմակ որ եթէ Պ. տը Ներթանի անհետացման վրայ իմ ենթադրութիւնս ճիշդ է, Ֆառլէր որ գիտէ ի՛նչ ընելիքը, բուն շաւղին վրայ կարծելու է մեզի, և արդարեւ, քանի որ նամակը ոճրին կտորները գտաք, դիակի և լիճին աւերներուն վրայ կը խօսի, ի հարկէն ուրիշ բան չի մնար մեզ եթէ ոչ գտնել տեղն ուր Պ. տը Ներթանի մարմինը նետուած է, որպէսզի անվիճապէս ի ձեռին ունենանք ապացոյցներուն էն սոսկալին, սպանեալին մարմինը... և, հաւատացէք, քանի որ Ֆառլէր ողջ է, թող չպիտի տայ որ այդ ապացոյցը գտնենք։

—Նամակին մէջ որուն կտորները գտայ, դիակը յոգնակի էր։

—Խնդրին անծանօթ մնացած կողմերէն մին է այդ, բայց իմ գիտցածս կը բաւէ որպէսզի չի կարենամ հաւատալ ձեզ, պարոն դատաւոր, թէ կեանքերնիս մեծ վտանգի մէջ է։

—Այսպէս, կը պնդէ՞ք այն գաղափարին վրայ թէ վաղը հեռանալու եմ Իժօրէն։

—Այո, պարոն դատաւոր, եթէ Ֆառլէր և Պուառօնները ժամանակ տան։

—Ձեր ընկերական կեանքն ախորժելի է, պարոն Լիւս, ըսաւ դատաւորը, և չը պիտի լքեմ ձեզ այն պայքարին մէջ որուն միասին ձեռնարկեցինք։

—Մեծ պատիւ է ինձ համար, պարոն դատաւոր, պատասխանեց ոստիկանը։

Այն գիշերը երկու մարդերը բնաւ չը քնացան. երբ խօսակցութիւնը դադրեցաւ, քունը չեկաւ չգոցեց անոնց արտեւանունքը։ Դատաւորը մտածեց այն արարածներուն վրայ որք սիրելի էին իրեն. գալով Լիւսին, մինչեւ լոյս ձեռքը ռեւոլվերին վրայ անցուց, անակնկալ յարձակման մը սպասելով յար։

Բան մը չեղաւ, և արեւին առաջին ճառագայթները մասամբ քիչցուցին անոր երկիւղները։ Գիշերը ամեն առարկայները կը ցուցնէ մասնաւոր հեռատեսիլի մը մէջ, և միտքը իր գլխաւոր զգայութենէն զրկըուած, տեսողութիւնը շատ անգամ իրականէն շատ աւելի հեռուն կ'երթայ։

Առտուան ժամը տասնին, նամակաբաշխը ջաղացք հասաւ. ոչ Մարսէյլին ոչ Լիւսին համար նամակ չէր բերեր։

Ոստիկանը երկտող մը յանձնեց անոր՝ իր նախկին պետին՝ Ժաք Լօռանի ուղղեալ, որով այս վերջինը կ'իմանար Պ. Մարսէյի ի մօտոյ ժամանումն ի Փարիզ։ Բաւական ճարպիկութեամբ Թուղթը սահեցուց նամակաբաշխին պայուսակին մէջ, որով Պուառօնները չկրցան տեսնել հասցէն։

Մնաց որ ծեր Ֆրանսուան կամ Ֆառլէրը, որպէս կը կոչէր Լիւս, հոն չէ՛ր...։

Ոստիկանը շատ սրտնեղեցաւ դիպուածին դէմ որ այդ առտու նամակէ կը զրկէր զինքը. անկարելի կ'ըլլար Պ. տը Մարսէյլ Սէն-Պեռնար երթալու իր յեղակարծ որոշումին բացատր երեւոյթ մը տալ. միւս կողմէ, խոհեմութիւն չէր յաջորդ գիշերուան սպասել՝ առջի գիշերը որոշուած ծրագիրը փոխելու համար։

Երկու մարդերն զգացին այս բանը, փարոնքի նորէն ձեռք առին իրենց կտաւներն ու իրենց վրձինները, և միաբան հաւանութեամբ, ուղղուեցան իրենց ուսումնասիրութիւններուն սովորական վայրը։

Լիճին եզրն հասնելուն, Լիւս յած ձայնով, ըստ երեւոյթին առանց դատաւորին երեսը նայելու, ըսաւ.

—Հոս չենք կրնար կենալ, խօսելիք ունիմ ձեզի։

Բարձրաձայն յարեց, ցուցունելով ժայռ մը որ կը գտնուէր անկից մէկ քիլոմեթր հեռու.

—Կը տեսնէ՞ք ճերմակորակ կրանիթի սա զանգուածը, պարոն տը Մարսէյ։

—Անշուշտ, պատասխանեց դատաւորը։

—Կ'երեւի թէ հին դղեակին աւերակները երկնից կապոյտին վրայ սքանչելապէս պիտի երեւին անկից. եթէ հոն երթանք, ուսումնասիրութեան չքեղ նիւթ մը պիտի գտնենք։

—Յօժարակամ, և ասկից զատ, քիչ մըն ալ երկիրը պիտի ճանչնանք։

Օդը շատ գեղեցիկ էր. լիճին ջուրերը կը պսպղային արեւին ճառագայթներուն մէջ որք տեղ տեղ ծիրանի և ոսկի գոյներ կ'առնէին. հին դղեակը, բաղեղով և ծառատունկերով ծածկուած որք ըստ բախտի բուսած էին քայքայուած քարերուն մէջ, աչքին կ'ընծայէր բանաստեղծական ու երազային այն տեսքը զոր աշնան գոյները կուտան աւերակներուն. խորը, Ալպեաններ, Տօֆինէի շղթային առաջին գծերին վրայ իշխելով, երկինք կը բարձրացունէին իրենց ձիւնապատ կատարները... Այս սքանչելի գեղանկարին մէջ յիրաւի նիւթ կար փառաւոր նկար մը ներշնչելու։ Պահ մը կարծես Լիւս կարօտով յիշեց իր արուեստագէտի ասպարէզը՝ կարգ մը դէպքերու բերմամբ խորտակուած, որոց գաղտնիքը խնամով պահած էր, վասնզի երազուն և մտածկոտ երեւոյթ մը առաւ այն քառորդ ժամու միջոցին յորում Պ. տը Մարսէյլ հետ անցաւ Կօրժ-տ-Էլ-Ժուր — երկրին մէջ այս անունը կուտային այս շարժուն զանգուածներուն — դիմացի այն հսկայաձեւ ժայռերէն բաժնող միջոցէն, որք իրենց ակնարկները դարձուցած էին լիճին միւս կողմը։

Ճանչցողի պէս կը դիտէր այս նըբին երանգները զորս բնութիւնը կը սփռէր իր մոգական գունատախտակին վրայ։

—Ի՛նչ փառաւոր տեսարան։

—Փառաւո՛ր և մեծվայելո՛չ, ըսաւ հարցաքննիչ դատաւորը, աւարտելով իր ընկերոջ խօսքը. այս բան ձեր վրձինը նորէն ձեռք առնելու փափագ կուտայ ձեզ, այնպէս չէ՞, պարոն Լիւս։

Իբր միակ պատասխան, ոստիկանն հառաչեց։

—Ես իրաւունք չունիմ այս ամենով զբաղելու, շարունակեց դատաւորը. սակայն ներեցէք որ ձեզ յայտնեմ գաղափար մը որ շատ անգամ միտքս զբաղեցուցած է։

—Կը հասկնամ, պարոն դատաւոր, տակաւին չէք կրցած հասկնալ թէ ինչպէս կ'ըլլայ որ Հռոմի պսակաւոր մը եկած ինկած է ոստիկանութեան մէջ։

Ոստիկանն, այս խօսքերն արտասանելու պահուն, մեկէն մեղմացուցած էր ձայնն և խուզարկու նայուածք մը նետած իր շուրջը՝ տեսնելու համար թէ կրնա՞յ արձակ համարձակ խօսակցիլ հոն։

Տեղն աղէկ ընտրուած էր... բոլոր լեռը, որ լիճին եզրէն կը սկսէր և ամփիթատրի ձեւով կը բարձրանար, շուրջանակի հինգ վեց հարիւր մեթր տեղ զուրկ էր բուսականութենէ, և առանց տեսնուելու կարելի չէր մօտենալ երկու խօսակիցներուն։

—Ապագային, պարոն դատաւոր, ըսաւ Լիւս իր արագ բնութենէն ետքը, ժամանակ պիտի ունենամ պատմելու ձեզ իմ ողբալի պատմութիւնս. վրիժառութեան համար ոստիկան եղած եմ, այսօր այսչափ միայն կրնամ ըսել, վասնզի գաղտնիք հաղորդելու ատեն չէ, նախ մեր ապահովութեանը վրայ մտածելու ենք։

—Իրաւունք ունիք։

—Նոյն իսկ ստիպուած ենք յետաձգել այն խուզարկութիւնները որոնք հոս բերին մեզի, թէեւ այլեւս բնաւ տարակոյս չունենանք Իժօրի ջաղացքը տեղի ունեցած խորհրդաւոր դէպքերու ծանրութեան վրայ...։ Այս առտու նամակի չգոյութիւնը շատ չարագուշակ դէպք մըն է։

—Արդեօք քիչ մը չէ՞ք չափազանցեր, պարոն Լիւս։

—Ոչ, պարոն դատաւոր, վստահ եղէք իմ հմտութեանս վրայ, քիչ ատենէն կորսուած ենք եթէ երկուքս ալ հոս մնանք... Պուառօնները և Ֆառլէր, ա՛լ բնաւ ո և է տարակոյս չունենալով մեր դիտումներուն վրայ, մեծկակ հարուած մը պիտի տան մեզի՝ մեր հասկնալէն առաջ. ձեզ համար, պարոն դատաւոր, մէկ միջոց միայն կայ այս վիճակէն ազատելու. այն է մեկնիլ։ Կը բաւէ որ Սէն-Ռանպէր գտնուիք և ես ապահովութեան մէջ եմ, և պատճառը բացատրեցի ձեզ... մեր հակառակորդներուն յանցապարտ ըլլալն երեւան կ'ելնէ գիս մէջտեղէն անհետ ընելով այն պահուն երբ դուք կրնաք հոս գալ և պահանջել զիս Կօրնօյլի ոստիկաններուն հետ։ Ֆառլէր չպիտի բռնուի առանց խաղէ մը, և եթէ այդ խնդրութիւնն ընէր իսկ, նախ Պուառօնները դէմ պիտի կենային։

—Այո, այս բոլոր մարդերն ալ հզօր են։

(Շարունակելի)

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ այս օրերս ի Ֆրիտրիխսրուհէ ընդունեց պատգամաւորութիւն մը 200 մարմնամարզիկներու որք Լիւպէքէ եկած էին իրեն ներկայանալու ։ Նախկին վարչապետն այս առթիւ եռանդուն գովեստ մը խօսեցաւ մարմնական մարզանքներու վրայ, խաղեր, շարժումներ, արշաւներ, գործ թէ՛ անհատին և թէ՛ հասարակութեան համար յոյժ օգտակար հռչակեց։ Պիզմարք կը հաւատայ թէ ֆիզիքական կազմուածը զօրացնող այս բաներ գերման ժողովրդոց զարգացման վրայ յոյժ նպաստաւոր ազդեցութիւն յառաջ պիտի բերեն։ Մարմնամարզիկները շնորհաւորեց իբրեւ ներկայացուցիչներ գերմանական ազգային գաղափարին յառաջդիմութեան ։ Ցաբեց թէ մօտալուտ է վայրկեանն ուր պարտինք երախտագիտութեամբ ընդգրկել ինչ որ կրնայ զօրացնել գերմանական գաղափարն և անոր պաշտպանութեան ու պահպանութեան սատարել ։

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ վերջին չաբթուան միջոցին սնանկութեանց թիւն 97 ի հասաւ, որոցմէ 8 ը դրամատուներու սնանկութիւնք են, կ'ըսէ հեռագիր մը։ —Բայց պէտք չէ կարծել թէ այս ամեն սնանկութիւնք սեղանաւորական արդի տագնապին բերմունք ըլլան. որովհետեւ ամեն տարի, սովորական կերպիւ, մի քանի հարիւր սնանկութիւնք տեղի կ'ունենան Անգլիոյ ամեն կողմը, և կարեւոր մաս մը՝ Լոնտոնի մէջ իսկ։ Այնու հանդերձ, աւստրալեան և հելլենական տագնապներուն պատճառաւ, արժեթղթոց վրայ գործ ընող տանց չափ տուներ վճարումները դադրեցուցած են։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ. — Քուինսլէնտի գաղթային կառավարութիւնը մինչեւ 250,000 ոսկոյ քանակութեամբ երաշխաւորեց չաբթուս մէջ սնանկացեալ «Քուինսլէնտի Ազգային Դրամատան» պանքնոտները։

«ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԷՐԸԼՏ». —Պ. Ճէյմս Կորտոն Պէնէթ ոչ եւս բացարձակ տէր է ամերիկեան այս մեծագոյն թերթին, որ բաժանորդական ընկերութեան մը վերածեցաւ, աւելի քան չորս հարիւր հազար անգլ. ոսկոյ դրամագլխով։ Բայց մեծագոյն բաժնետէրն է Պէնէթ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան անդամք խմբովին հրաժարական մատուցած են։

Հրաժարեալ անդամներէն Ազն. Անտոն էֆ. Հաճեան, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան և Համբարձում էֆ. Մազլումեան չորեքշաբթի օրը Քաղաքական Ժողովին ներկայանալով՝ բացատրեցին իրենց հրաժարման պատճառները, որ կը վերաբերի Հրկիզեալ Նոր Թատրոնին տեղ կառուցուելիք շէնքին ու անոր վարձակալութեան համար առաջադրեալ պայմանաց մասին անհամաձայնութենէ մը։ Կալուածոց Հոգաբարձութիւնը համամիտ չէ Թօքաթլեան ծրագրոյն որ հետեւաբար վերստին կը յետաձգուի։

Քաղաքական Ժողովը իր յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի զբաղի այդ ծրագրին քննութեամբ և իր որոշումը տալէ յետոյ՝ ըստ այնմ նկատողութեան պիտի առնու Կալուածոց Հոգաբարձութեան հրաժարականը։

Այսօրուան Թ. Հաւաթ-ը կը ծանուցանէ թէ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն ու Նարեկեան վարժարանին տեղ ի նորոյ կառուցանելի եկեղեցւոյն ու վարժարանին շինութեանն արտօնող կայս. Իրատէն ելած է։

Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան հրաժարական մատուցեր է Գուրուչէշմէի քարոզչութեան պաշտօնէն։

Խրգայի Շէրիֆի օրը կայսերական թափորին անցքին վրայ բարեւի կեցող ուսուցիչներուն և աշակերտներուն՝ կայս. դրամական պարգեւը պաշխելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, երէկ Խասգիւղի Գալֆայեան Որբանոցն երթալով՝ անձամբ բաժնեց բոլոր պաշտօնէից և որբուհեաց յատկացեալ կայս. պարգեւները։

Այս առթիւ յանձնաժողովոյ անդամներէն մին բանախօսութեամբ մը յիշել յետոյ մեր Օգոստափառ Վեհապետին, Իւր ամէն կարգի հպատակաց պաշտպանութեան և զարգացման մասին ցոյց տուած հայրական հոգածութիւնն ու խնամքը, ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Նորին Վեհափառութեան թանկագին կենաց և արեւշատութեան համար։

Երանուհի Մայրապետ, պատասխանելով այս բանախօսութեան, միառ մի թուեց Նորին Վեհափառութեան բարեբաստիկ գահակալութեան առաջին օրէն ի վեր Որբանոցին պաշտօնէից և պաշտպաներոց միշտ վայելած կայս. թանկագին շնորհներն։ Սանուհիք եւս Նորին Վեհափառութեան անուան ձօնեալ երգեր երգելով արտայայտեցին իրենց երախտագիտական զգացումներն։

Յանձնաժողովը, արժանապէս պատուասիրուած, մեկնեցաւ յոյժ գոհ։

Երանուհի Մայրապետ երախտագիտական ուղերձ մը պատրաստելով ընդհուպ պիտի մատուցանէ ի կայս. պալատ։

Ազգ. Հիւանդանոցի տարեկան բացը գոցելու համար, Հոգաբարձութիւնը խնդրած է Ս. Պատրիարքէն՝ արտօնութիւն ստանալ ձեռնհաս իշխանութենէն, պարգեւաւոր վիճակահանութիւն մը կազմակերպելու համար։

Թիֆլիզի Թերթերէն՝

Պարսկաստանից մեզ հաղորդում են, որ այնտեղ վախճանուել է Ատրպատականի թեմի ժամանակաւոր առաջնորդ Խաչատուր վարդապետը։ Հանգուցեալի տեղը հաւանականօրէն նշանակուելու է այս օրերս ձեռնադրուող աբեղաներից մէկը, որոնք են՝ Փարսադան Տէր Մովսիսեանը, Արշակ Տէր Միքէլեանը և Տիգրան սարկ. Ցովհաննիսեանը։

—Էջմիածնի միաբան Գալուստ Տէր Մկրտչեանը շուտով վերադառնալու է Ս. Աթոռը Պարիզից, ուր նա ուղարկուած էր բժշկուելու համար։

—Արդէն տպագրւում է և շուտով լոյս կը տեսնի Պ. Գաբրիէլ Սունդուկեանցի [illegible] պիեսը։

—Ամերիկայից արդէն իր քաղաքը՝ Թէոդոսիա է վերադարձել յայտնի նկարիչ Այվազովսկին։

Բերայի արուեստանոցի մէջ նոր տեսակ ատոնին և սալօնի զարդուց վերաբերեալ ձեռագործութեանց և գերմաներէնի դասերը սկսած է, Տեսչուհի Օր. Մաթիլտ Հօրնունկ թէ Արուեստանոցի և թէ վարժարանի աշակերտուհեաց։

Նոյնպէս և սկսած են ձայնական երաժշտութեան և դաշնակի դասերը։

Ցառաջիկայ կիրակի, 9/21 մայիս, Մայր եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Աբիսողոմէս քահանայ Ճիզմէճեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Խասգիւղ Ս. Ցովհաննու եկեղեցւոյն մէջ ի հանգիստ հոգւոյ Տիկին Պէյթիկ Բուլչեանի եւ յետ աւարտման պատարագի՝ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարէ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Սամաթիոյ
Նարլըգափուի

Ատենապետ	Ատենադպիր
ՌՈՒԲԷՆ Ս. ՔԷՄՀԱՃԵԱՆ	ԶԱՔԱՐ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

Նարլըգափու, 1893 մայիս 6/18

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Ֆասուլեաճեան Թատերախումբն հայերէն երկու ներկայացումներ կազմակերպած է այս գիշերուան և վաղը ցորեկուան համար, առաջինն ի Սկիւտար և երկրորդն ի Բերա։

Պէյլեր Օղլուի պարտէզի Թատրոնին մէջ, ի Սկիւտար, այս գիշեր պիտի ներկայացուի ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԸ ու զաւեշտ մը։ Վաղը ցերեկ, ի Գօնգօրտիա, ՄՈՒԹ ԽԱՒԵՐ։

Ցուսալի է որ այս կրկին ներկայացումներն ալ ակնկալուած ընդունելութիւնը գտնեն մեր հասարակութեան կողմէ։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔ. — Վեհ. Սուլթանն երէկ միջօրէին փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած Համիտիյէ մզկիթը գնաց, ուր տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Ն. Վեհափառութիւն ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ, կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարսկական դեսպանն ու խորհրդականը, Անվէրսի օսմանեան հիւպատոսը, կինն ու աղջիկը, Թօ ու Լօ Բէ լրագրաց թղթակիցները, շուէտական դեսպանատան առաջին թարգմանը, Եանեաի ֆրանսական հիւպատոսն ու կինը, Րէժիի տնօրէն Պ. Փօնի, Քռէտի Լիոնէ դրամատան տնօրէն Պ. Լէօն Լըմուան, Փրուփի զինագործարանի ներկայացուցիչ Պ. Մէնշաուզէն և հարիւր յիսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

Ներկայից ոմանք սեննէկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԵՆՈՒՑՈՒՄ. — Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, սպանիական դեսպան տօն Ֆրանչէսքօ Բաֆաէլ Ֆիքէրա՝ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Հելլենական կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է Միրլիվա Շաքիր փաշի, առաջին թիկնապահ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութեան լրագիրը՝ Ճէրիտէի Մէհաքիմ, ինչպէս յայտնի է յետ այսորիկ ամեն օր պիտի հրատարակուի, ուրբաթ և կիրակի օրերէն զատ։ Այդ թերթ, որ ցարդ 16 երեսներէ կը բաղկանար, 8 երեսներէ պիտի բաղկանայ։ Ճէրիտէի Մէհաքիմի մէջ պիտի հրատարակուին նաեւ ոճրագործաց պատկերները։

ԴԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան շէնքը պիտի նորոգուի և նոյն շէնքին ու նաւահանգստի պաշտօնատան մէջտեղ գտնուած պահեստները քարուկիր պիտի կառուցուին։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է կատարել այդ շինութիւնն, որուն համար ութ հարիւր ոսկւոյ ծախք մը որոշուած է։ Շինութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ չաբթուն մէջ։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԵԾԵԼԱԳՈՒՆԴԵՐ. —Դ. զօրաբանակի միրլիվաներէն Հայդը փաշա իրեն հետեւորդ սպայներով Զօր գաւառը ժամանած է, ուր սկսած է հարկ եղածն ի գործ դնել տեղւոյն Աշիրէթներէն Համիտիէ հեծելագունդեր կազմակերպելու համար։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. —Փաստաբան Իսքէնտէր Ֆէրճուլլահ էֆ. աղերսագիր մը մատուցանելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, մենաշնորհն խնդրած է մասուտակը (ֆիան փէօն) իբրեւ ծխախոտ և թէնպէքի գործածելու համար։ Աղերսարկուն յայտարարած է թէ մենաշնորհն ստանալուն պէս պատրաստ է օսմանեան անանուն ընկերութիւն մը կազմելու։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ. —Կայս. Իրատէի մը համաձայն, մայրաքաղաքիս բարենպատակ հաստատութեանց լուսանկարներն առնելով մէկ օրինակն ոսկեզօծ ալպօմներու մէջ զրուելով մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին։ Այդ լուսանկարներու մէկ օրինակը Էվգաֆի Նախարարութեան յանձնուած է և միւս օրինակն ալ ղրկուած է Ամերիկայի Թանգարանը։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ Նախարարութիւնը հրահանգ տուած է Կարնոյ երկրագործական քննիչին, որ նահանգին խաղող արտադրող վայրերն երթալով քննութիւն մը կատարէ և արդիւնքը տեղեկագրէ։

ՄԵՏԱՔՍԻ տասանորդի տուրք գանձման եղանակին նկատմամբ՝ Հանրային Պարտուց վարչութիւնը օրինաց ծրագիր մը պատրաստած է, որ կը քննուի ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։

ՊԵՐՈՒԹԻ իտալական հիւպատոս կարգուած է Պ. Լէօքա, որուն պաշտօնը վաւերացած է Բ. Դրան կողմէ։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ. — Երէկ և նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանեցին, Պ. Բէրմ Պուլթ՝ որ օսմ. սիկառէթներու արտածման ընկերութիւնը կազմած է ի Լոնտոն, պառոնուհի ֆօն Բօժէք՝ Աթէնքի աւստրիական դեսպանին կինը և Շրոտրայի անգլիական հիւպատոսը՝ Պ. Լէն։

Պ. ՍԻՄՕՆՍԷԹԻ, օսմ. հանրային պարտուց իտալական պատուիրակը, որ երկաթուղեաց վիճակահանութեան պարտաթղթերու խնդրոյն առթիւ հրաժարական մատուցած էր, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի դառնայ իր պաշտօնը վերստանձնելու։ Հռոմի առեւտրական սենեակը մերժած է Պ. Սիմօնսէթիի հրաժարականը։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ու շրջակայից մէջ անցեալ չաբաթ օրէն ի վեր անձրեւ տեղալ սկսած է, որ մեծապէս օգտակար եղած է հունձքերուն։

—Փողոցաւը տակաւին կը շարունակէ և ապրիլ 24էն ի վեր վարակեալց թիւը 10ի հասած է։

—Սէլանիկի մէջ ցարդ 12,347 ղրուշ հաւաքուած է ի նպաստ Մալաթիոյ երկրաշարժէն վնասելոց։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՆՆԵՐ. — Գասըմ Փաշայի մէջ տակաւին կ'ապրի Շէյխ Նուսսար անուն մարդ մը, որ հարիւր քսան տարեկան է։ Անցեալ օր ասոր կինը մեռած էր հարիւր տասն և հինգ տարեկան։ Շէյխ Նուսսար բաւական զգածուած է իւր կնոջ մահէն։

Սկիւտարի մէջ կ'ապրի նաեւ Խրիւթաքի էֆէնտի անուն հարիւրամեայ բժիշկ մը, որ ամենայն կանոնաւորութեամբ բժշկութիւն կ'ընէ։ Խրիւթաքի էֆէնտի բժշկական վարժարանէն առաջին անգամ վկայական ստացողներէն մին է։

ՍՈՒՐԻՈՅ մէջ ապրիլի սկիզբէն ի վեր առաւօտներն և իրիկունները սաստիկ ցուրտ ընելով, երբեմն ալ անձրեւ կը տեղայ եղեր։

ԱՐԿԱԾԵԱԼ հելլենական ու անգլիական շոգենաւներն, որոց միջեւ նախընթաց օր ընդհարում մը տեղի ունեցած էր, նորոգուելու վրայ են և ի մօտոյ պիտի կրնան իրենց ուղեւորութիւնը շարունակել։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ շոգենաւ մը երէկ մայրաքաղաքս բերաւ 216 սնտուկ Մավզէրեան հրացաններ, որք Թնդանօթարանին յանձնուեցան։

ՑՈՒՆԱՑ Հիւանդանոցին մէջ կանանց յատուկ տեղ մը պիտի շինուի, որուն համար երկու հազար ոսկւոյ ծախք մը որոշուած է։

ՌՈՏՈՍԹՕԷՆ կը գրեն թէ գինիի առեւտուրը կայուն վիճակի մէջ է և գինիներն ինկած ըլլալով հանդերձ՝ գնողը չեն ներկայանար։

ԹԻՖԹԻԿ. —Էնկիւրիի մէջ որոշուած է ագարակ մը հաստատել, մանաւանդաբար թիֆթիկը արտադրող այծեր հասցնելու համար։

ՊԱՍՐԱՅԻ կուսակալ նաւային Ֆէրիգ Համտի փաշա իր պաշտօնատեղին ժամանած է։

ԳԱՐԱՄՈՒՍԱԼԻ պաշտօնեայք և ժողովուրդն աղերսագիր մը մատուցանելով Ծովային նախարարութեան, խնդրած են որ Նիկոմիդիոյ ծովախորշին մէջ Մախսուսէի հաշւոյն երթեւեկող նաւակ շոգենաւերուն տեղ, աւելի մեծկակ շոգենաւեր յատկացուին։

ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՔ. —Պետական խորհրդոյ կողմէ ուղղեալ հրաւէրի մը վրայ, Հանրային Պարտուց վարչական խորհրդոյ նախագահն՝ ընկերակցութեամբ կայս. գոմիսէր Մուրատ պէյի և դատական ու վճռաբեկ դիւանին տնօրէն Նազար էֆ.ի, նախընթաց օր Բ. Դուռը գնաց և ներկայ գտնուեցաւ ոգելից ըմպելեաց ծանօթ խնդրոյն վրայ կատարուած խորհրդակցութեանց, որոց նպատակն է ոգելից ըմպելեաց տուրքերուն գանձման նոր եղանակ մը սահմանել։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Նիկոտէէն կը գրեն առ Սաատէթ թէ Նիկոտէէն Կեսարիա վերադարձող ութ ուղեւորաց և ջորեպաններու վրայ հինգ աւազակներ յարձակեր են Օրխանլըէ գիւղէն չորս հինգ ժամ հեռուն գտնուած Գայյալըքը անուն տեղը։ Աւազակները գանակոծեր են ուղեւորներն ու ջորեպանները, և բռնութեամբ գոյքերնին ու ստակնին յափշտակեր են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով, ոստիկան-զինուորներ ղրկեր է հարկ եղած տեղերն և ամենքն ալ ողջ ձերբակալուեր են։ Աւազակները ցոյց տուեր են ուղեւորաց ու ջորեպաններուն և ստակներն ու գոյքերն իրենց վերադարձուեր են։ Ուղեւորք ու ջորեպանք բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։ Ձերբակալելոց մին՝ նախկին չարագործ մը՝ հինգ—վեց տարիէ ի վեր փախստական կը թափառէր եղեր։ Աւազակաց նախնական քննութիւնք կատարուելով տեղեկագրերն յանձնուած են դատական պաշտօնէից։

ՄԱՐԱԽ. —Մաղնիսայի ու Խօտէմիշի մէջ մարախ երեւցած է և հունձքերուն կը վնասէ։ Տեղական կառավարութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է զայնս ջնջելու համար։

ՀԱԼՔԱԼԸԻ անասնաբուժական և երկրագործական վարժարանին տնօրէնն ընդարձակ ծրագիր մը մատուցանելով՝ անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտիի, ինչ ինչ միջոցներ առաջարկած է նոյն վարժարանին երկրագործական ճիւղն աւելի զարգացեալ վիճակի մը մէջ դնելու համար։ Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի, նկատողութեան առնլով այդ ծրագիրը, յատուկ յանձնաժողովի մը քննութեանը յանձնած է զայն։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Թէփէ-Պաշըի պարտէզն իր ամենէն աւելի հաճելի եղանակին մէջ կը գտնուի հիմակ ու զբօսասիրաց բազմութեան մը ժամադրավայր է։ Վերջին անձրեւներէն ետք, գեղատեսիլ երեւոյթ մը կ'ընծայէ այդ սիրուն պարտէզ իր նորաբողբոջ ծառաստաններովն ու մարգերովը։

Վաղը գիշեր, սկզբնաւորութիւն պիտի ըլլայ լուսավառութեանց։ 26 նուագածուներէ կազմուած խումբ մը, առաջնորդութեամբ Պ. Բօլ Լանկէի, պիտի նուագէ պարտիզին մէջ, ուր պէնկալեան հուրեր պիտի արձակուին և հրախաղութիւնք պիտի կատարուին։ Այս դաշտային հանդէսին, զոր կազմակերպած են պարտէզին տնօրէն Պ. Բալքօլի և պարի ծանօթ ուսուցիչ Պ. Բօբէլլօ, պիտի յաջորդէ ամառնային պարահանդէս մը, Թէփէ-Պաշըի թատրոնին մէջ։ Պարահանդէսը պիտի սկսի գիշերուան ժամ 11ին (Ը. Ե.)։ Թատերասրահն, այս առթիւ, պիտի վերածուի գոց պարտէզի մը և չքնաղապէս պիտի լուսավառուի։ Ամառնային այս անդրանիկ հանդէսը չքեղ ընծայելու համար ջանք չէ խնայուած։

Դաշտային հանդէսին համար՝ պարտէզին մուտքն է 5 ղրուշ։ Իսկ պարասրահի մուտքը 20 ղրուշ՝ արանց համար։ Տիկնայք մուտք վճարելէ ազատ են։

ՔՕՆՔՕՐՏԻԱ

Քօնքօրտիայի տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ մեզ, թէ Ջիկ-Ջակ խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ նոր և գեղեցիկ պանթոմիմ մը, 8 պատկերով և պիտի պարէ Քօ-Քօ-Օս եղական պալէթ մը։

Երգեր ալ պիտի երգուին ըստ սովորականին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՆՈՐ ՃԱՌ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ

ԿԻՕՐԼԻՑ, 19 Մայիս. — Հա Վիլհէլմ կայսր ներկայ էր իւր պալատին յիշատակարանին բացման։ Զօրահանդէսէն ետքը, ճաշ։ Բաժակաճառով մը, յայտարարեց թէ գերման ազգէն կը խնդրէ աւելցնել բանակին ոյժերն, ապահովելու համար ապագայն։ Այս կենսական խնդրոյ առջեւ, պէտք է վերնան ամեն անձնական անհամաձայնութիւնք, և այս գաւառ և այլ ամեն մասեր Տէրութեան՝ ցոյց տան իրենց հաւատարմութիւնը, ամեն գերման ժողովուրդք համախմբին իրենց իշխաններուն շուրջ, և ամեն Գերմանք պահպանեն 1870ի յիշատակն, ուր Գերմանիոյ միութիւնն և գոյութիւնն ապահովուած են։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ Ի ՍԻԱՄ

ՓԱՐԻԶ. —Փարիզի Սիամեան դեսպանատունն եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ մայիս 3ին ֆրանսեւանամական զօրաց և ցեղի մը միջեւ կռիւ պատահելով, Մեքոնկ գետին մօտ, ֆրանսացի մի քանի սպայք և շատ մը անամեցի զօրքեր սպանեցան։ Ֆրանսական զօրախմբին հրամանատարը գերի ինկաւ, բայց իրեն հետ յարգանօք կը վարուին։ Այս ցեղին մարդոցմէն մէկ հոգի միայն մեռեր է։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տըվէլ ծանոյց նախարարաց խորհրդոյն մէջ թէ Սիամի կառավարութիւնը վերստին ներողութիւն խնդրած և ցաւ յայտնած է Խոնէի դէպքին համար։

—Որոշուեր է՛ կ'ըսեն՝ որ Զօր. Տոտս Սեպտ.ին Տահոմէ երթայ նորէն՝ Պէհանզինի միացեալ զօրաց դէմ արշաւանք մ'ընելու, որուն համար եօթն միլիոն ֆր.ի վարկ մը պիտի խնդրուի Երեսփ. Ժողովէն։

—Երեսփ. Ժողովոյ յանձնախումբն արտօնեց գործաւորական երեսփոխան Պ. Պօտէնի դատի ենթարկումն, իւր ծանուցեալ ընթացքին համար ոստիկանութեան հետ։

ԼՈՆՏՈՆ. —Երեսփ. Ժողովն իւր նիստն յետաձգեց ինչուան 17/29 մայիս։

—Անգլիոյ Պանքայի տնօրէն խորհուրդն երէկ յայտարարեց, ի ներկայութեան Աւստրալիոյ երեք մեծ դրամատանց պատուիրակներուն որք չեն սնանկացեալ, թէ ամեն դիւրութիւն պիտի ընծայէ Աւստրալիոյ Պանքայներուն, անոնց փոխանակագրերն ու չէքերը զեղչելով։

Վաճառական

ՇԱԲԱԹ, 8 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 3/8
3 » Փարիզի »	22 85

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	23 34 1/2
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	23 36
Կէսօրին	23 36 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ իրիկուն	— —
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Միւն. Աէշի	55
» »	33 25
»	25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 20
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	8 02
Պանք տը Բօնս	» »	5
Օսմ. Շանժ է Վալէօր	»	4 35
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 20
Թրամուէյ	» »	587 1/2
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	» »	309
Ռումէլիի Երկաթուղի	» Ֆր.	89 1/2
Բաժնեթուղթ Լաւրիօմի		60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 19 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 35
» » 4 1/2 %	105 92
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 90
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	488
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	442
Օսմանեան Երկաթուղի	88 87
» Րէժիի բաժնեթուղթք	375
Պանք Օթօման	592 50
Քրէտի Լիօնէ	760 00
Իտալական Ռանթ 5 %	92 40
Եգիպտական միացեալ	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 315
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ)	383 75

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Մայիս

Անգլ. քօնսօլիտէ	98 43
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 50
» » » Ա.	55
» » » Բ.	33 25
» » » Գ.	22 37
Օսմ. փոխառութիւն 1874	97 25
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	94 75
Պանք Օթօման	13 50
Այտընի երկաթուղի	16 12
Կասսաբայի երկաթուղի	13
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	99 12
» առանձ. բրիվիլէժիէ 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Դաշիրա)	105 25
Հելլենական	60 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 312

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Մայիս

Օսմանեան երկաթուղի	94 30
Օսմ. Րէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 305
» Փարիզի »	80 70

ՎԻԵՆՆԱ, 19 Մայիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 10
» Փարիզի »	— —
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	182
» Երկաթուղի	49

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Հիմնուած նախաձեռնութեամբ
Հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ
1893—1894

Ազգ. Կեդր. Վարժարանին Ութերորդ Տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ Սեպտ. 1էն։ Առաջին կարգը մտնել փափագող ուսանողք կրնան ներկայանալ ի Վարժարան իրենց ծնողաց կամ պաշտպանին հետ, յառաջիկայ ՅՈՒԼԻՍ 1ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 22, ամեն օր մինչեւ կէս օր, և անդ անուննին արձանագրել տալով տեղեկութիւն ստանալ մտից ձեւակերպութեանց մասին։

Հիմնական կանոնագրին համեմատ, ամեն ուսանող որ կը փափաքի աշակերտել ի Կեդրոնական Վարժարան, մտից քննութիւն մը պիտի անցունէ հետեւեալ նիւթերու վրայ։

ԿՐՕՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. —Քրիստոնէական եւ Սրբազան պատմութիւն։

ՀԱՅԵՐԷՆ. —Աշխարհաբար շարադրութիւն մը եւ գրաբարէ աշխարհաբար, եւ աշխարհաբարէ գրաբար թարգմանութիւն մը։ (Գործնական քերականութիւնը պէտք է աւարտած ըլլալ։)

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ. —Օսմաներէն ուղղագրութիւն [իմլա], ընթերցում եւ օսմաներէնէ հայերէն եւ հայերէնէ օսմաներէն պարզ թարգմանութիւն մը։

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ. —Ֆրանսերէն ուղղագրութիւն եւ ֆրանսերէնէ հայերէն, եւ հայերէնէ ֆրանսերէն պարզ թարգմանութիւն մը։ (Համառօտ քերականութիւն մը պէտք է աւարտած ըլլալ։)

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Չորս գործողութիւնք եւ սոցա վերաբերեալ խնդիրներ։ Հասարակ եւ տասնորդական կոտորակք եւ սոցա վերաբերեալ խնդիրներ, Երեքի կանոն, Մեդրական դրութիւն։ (Գործնական թուաբանութիւն մը պէտք է աւարտած ըլլալ։)

ԵՐԿՐԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆ. —Գծերու, անկիւններու ու շրջանակներու վրայ գործնական ու տարրական գիտելիք։ [*]

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. —Պատմութիւն տոհմային եւ ծանօթութիւնք ի վերայ Յունաց եւ Հռոմայեցւոց։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —Տարերք բնական եւ քաղաքական աշխարհագրութեան հինգ մասանց։

Քննութիւնք գրաւոր կերպիւ կը կատարուին, Խնամակալութեան կողմանէ կարգեալ յանձնաժողովոյ մը ձեռամբ։

Յառաջիկայ տարւոյ համար մտից քննութիւնք պիտի կատարուին հետեւեալ թուականներուն, առաւօտեան ժամ 9-12, և կէս օրէն յետոյ 1-3 (Ը. Ե.)։

Օգոստ. 23, Բշ. Կրօնք, Հայերէն, Ֆրանսերէն եւ Օսմաներէն։

Օգոստ. 24. Գշ. Թուաբ. Երկրաչափ. Պատմ. եւ Աշխարհագր.

Հայերէն, Օսմ. ու Ֆրանս. մաքուր գիր ունենալ անհրաժեշտ է։

Օգոստ. 25, չորեքշաբթի օր ի ներկայութեան աշակերտաց և ծնողաց կամ պաշտպանաց, քննութեանց արդիւնք պիտի ծանուցուին։

Աշակերտաց տարեկան թոշակն է Լ. Օ. 12, վեցամսեայն կանխիկ վճարելի։

Այն ծնողք որ շատ համեստ դիրք ունենալով չեն կարող վճարել թոշակն, յետ վստահելի վկայութեանց, կիսաթոշակ կրնան տալ իրենց զաւակները։

Իսկ այն աշակերտք որոնց բոլորովին աղքատ ըլլալը Ազգ. Պատրիարքարանի կողմանէ կը վկայուի, ձրի կ'ընդունուին. սակայն Խնամակալութիւնն իրեն վերապահած է աղքատ աշակերտաց մէջ ընտրութիւն ընել և մտից քննութեան բաղդատաբար յաջողագոյն հանդիսացողները ձրի ընդունիլ ի Վարժարան։

Ըստ Ներքին Կանոնագրի, ամեն աշակերտ պարտի համազգեստ կրել, և նոր ընդունուող աշակերտաց ծնողք կամ պաշտպանք, լիաթոշակ կիսաթոշակ և կամ ձրի, անխտիր պարտին անմիջապէս պատրաստել տալ համազգեստներն, առանց որոյ ոչ մի աշակերտ կ'ընդունուի Վարժարան։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ —Օգոստոս 22է վերջը ներկայացող աշակերտք չպիտի ընդունուին։

Մասնաւոր կարգադրութեամբ մը, Վարժարանիս դերձակը 2 Օսմանեան ոսկիի կը պատրաստէ մէկ ձեռք համազգեստ։

* *

Ազգային Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնը, փափաքելով դիւրութիւն մ'ընծայել Վարժարանս յաճախել ուզող գաւառացի այն տղայոց որոնք մայրաքաղաքիս մէջ չունին յարմար օթեւան և հսկող, մտադրած է, Ութերորդ Տարեշրջանի բացման թուականէն, այսինքն 1893 Սեպտ. 1էն սկսեալ, ստանձնել այդպիսի աշակերտաց բնակութեան և սնունդի հոգը, իր պատասխանատուութեան ներքեւ և հետեւեալ պայմաններով։

Ա. Իւրաքանչիւր աշակերտ պիտի վճարէ 26 օսմանեան ոսկի մէկ դպրոցական տարեշրջանի միջոցին բնակութեան, սնունդի և լուացքի ծախուց համար միայն։

Բ. Կարողութեան տէր ծնողք կամ պաշտպանք այս գումարէն զատ պիտի վճարեն նաեւ դպրոցական թոշակը։

Կը խնդրուի որ, սոյն պայմաններով Վարժարանս աշակերտ ղրկել ուզող ծնողք կամ պաշտպանք մինչեւ յառաջիկայ Յուլիս 1 անձամբ կամ ներկայացուցչի մը միջոցաւ և կամ նամակաւ, դիմեն Խնամակալութեանս, որպէս զի Սեպտեմբեր 1էն առաջ կարելի ըլլայ հարկ եղած կարգադրութիւնները ընել։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԵԼԵԿՏՐԱՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երբ որ սպասաւոր մը կանչելու համար զանգակ կը հնչեցնէք, ասիկայ կրնայ ելեկտրականութեամբ ըլլալ. երբ որ սրահնիդ լուսաւորել կ'ուզէք, ասիկայ ալ ելեկտրականութեամբ կրնայ ըլլալ. երբ որ ջուրի հոսանքի կամ որ և է հեռաւոր զօրութիւն մը կ'ուզէք փոխադրել հեռուն, ելեկտրականութեան դիմեցէք. երբ որ հեռաւոր ծանօթի մը հետ խօսակցիլ կ'ուզէք՝ դարձեալ ելեկտրականութիւն. երբ որ ոսկեզօծել կ'ուզէք, երբ որ արձանի մը կամ որ և է ձեւի մը կաղապարը հանել կ'ուզէք, դարձեալ ելեկտրականութիւն. երբ մետաղ մը հալեցնել կ'ուզէք կամ երբ կարգ մը հիւանդութիւններ ունիք՝ իբր դեղ ելեկտրականութիւն. երբ թրամուէյ քալեցնել կ'ուզէք, ելեկտրականութիւն. երբ մահապարտ մը սպաննել կ'ուզէք՝ ելեկտրականութիւն. ելեկտրականութիւն, ելեկտրականութիւն, միշտ ելեկտրականութիւն, ամեն բանի մէջ կայ ելեկտրականութիւն. բնութեան բոլոր երեւոյթներու մանաւանդ է ելեկտրականութիւնը, և ինչո՞ւ համար արուեստից ամենէն նախնականին, ամենէն կարեւորին՝ երկրագործութեան մէջ, չըլլայ գործածութիւն ելեկտրականութեան։

Եւ արդարեւ բոյսերու մշակութեան մէջ գործածեցին ելեկտրականութիւն։

Եւ արդարեւ այս գործին մէջ ալ յաջողեցաւ ելեկտրականութիւնը։

Կը հաւատա՞ք, հարիւր, հարիւր յիսուն, կրնամ ըսել երկու հարիւր տարի առաջ այս գաղափարը յղացողներ եղան, փորձողներ եղան ելեկտրականութիւնը մշակութեան մէջ, սակայն ոչ այնքան յաջող արդիւնք որքան վերջերս։

Մեր խօսքը այս հրաշալի զօրութեան ուղղակի գործածութեան վրայ է. անուղղակի կերպով գործածուած և յաջողած է, երբ լոյս։ Երբ ձմեռը արեգակը կը պակսի, երկու կերպով զգալի է նորա բացակայութիւնը բուսոց վրայ. Ա. ջերմութեանը համար, Բ. լուսոյն համար։ Բացակայ ջերմութիւնը կրնայ տալ ջերմանոցի մէջ պարզապէս վառարան հաստատելով։ Բայց լուսոյ բացակայութիւնը չէ կարելի դարմանել հրագ վառելով, ինչու որ, մեր արհեստական լոյսերը չունին տարրագիտական այն զօրութիւնը զոր արեգական լոյսն ունի․ ելեկտրականութիւնը երբ լուսոյ վերածուի ունի տարրափիական ազդեցութիւն․ ուրեմն ելեկտրական լոյս և վառարան միանալով կրնան փոքր ինչ արեգական դերը կատարել։ Սակայն այս չէ մեր ըսելիքը։

---

[*] Տես օրինակի համար. Բանաւոր եւ գրաւոր Թուաբանութիւն Ա. Փօյաճեան, Դ. տարի։

Մեր ըսելիքը հետեւեալն է։

Առնենք որ և է բոյսի մը հունտեր, չորս մասի բաժնենք․ առաջին մասը սերմանենք առանց որ և է ազդեցութեան մը ենթարկելու․ երկրորդ մասը մասնաւորապէս պատրաստեալ անօթի մը մէջ լեցնելով ելեկտրականութեան ենթարկենք քիչ մը ժամանակ․ երրորդ մասը՝ խոնաւցնելով նոյնքան ժամանակ ելեկտրականութեան ենթարկենք, իսկ չորրորդ մասը թէ՛ խոնաւցնենք և թէ երկար ժամանակ ելեկտրական հոսանքի ենթարկենք։ Ապա ամենքն ալ ցանենք։ Առաջին երկու մասերուն տուած բոյսերուն մէջ չկայ տարբերութիւն (ինչու որ չոր սերմը ելեկտրական հոսանքէն բան մը չզգար, զի չհաղորդեր)։ Երրորդ մասին հունտերը նախորդներէն մէկ երրորդի չափ առաւել թուով կը ծլին, իսկ վերջին մասը թէ՛ ամենէն շատ աւելի թուով և թէ՛ շատ աւելի շուտով կը ծլին։ Այս չորս մասերը կարգաւ տասնական օր միջոցաւ սերմանելով, վերջինները որ առաջիններէն երեսուն օր վերջ ցանեցինք, կը ծլին, կուգան կը հասնին և կ'անցնին առաջինները։

Այսպէս կը գրէ Փ․ Բօլէն, 1892ին հրատարակեալ գրքի մը մէջ, որուն անունն է Ելեկտրականութեան ազդեցութիւնը բուսոց վրայ։

Հունտերը ելեկտրականացնելն ալ շատ դժուար բան մը չէ։ Կառնենք ապակեայ անօթ մը, զօրօրինակ լայն բերանով շիշ մը։ Դուրսէդին կը փակցնենք բարակ անագի թերթեր — այն որ շոքոլայի կտորներու վրայ փաթթուած կը գտնենք ստէպ — շիշին բերնին կը յարմարցնենք սունկէ խցան մը որուն մէջտեղէն ծակելով հաստկեկ պղնձէ թել մը կանցնենք, այնպէս որ վարի ծայրը շիշին մինչեւ մէջտեղը հասնի, առանց յատակին մօտենալու, և սակայն թաղուի լեցուած հունտերուն մէջ։ Պղնձէ թելին վերի ծայրը, յարմար ձեւ մը տալով, կը մօտեցնենք ելեկտրական մեքենայի մը զոր տեսած էք շատ վարժարաններու մէջ, կլոր, մեծ ապակիով որ դարձունելով կայծեր կուտայ։ Տեսակ մը շիշ է ձեր կազմածը, ժամը անգամ մը կը դարձնէք մեքենան, և կը դադրեցնէք շարժելէ երբ լսէք որոշ սուլում մը որուն դիւրին է վարժիլ։ Թէ քանի անգամ այս փորձը կրկնել հարկ է, Փ․ Բօլէն կըսէ այս մասին, կարմիր փողկի, սպանախի, աղցանի և ասոնց նման բոյսերու հատիկներու համար տասներկու անգամ կը բաւէ։ Ցորենի, գարիի և ասոնց նմաններու համար 24 անգամ, որ ըսել է երկու օր։ Իսկ պտղատու ծառոց կուտերու և անտառ կազմող ծառերու համար երեքէն ութը օր պէտք է։ Քիչ մը դժուար է այս վերջինը և համբերութիւն կը պահանջէ, սակայն սքանչացման արժանի է ըսել թէ քսան տարի պահուած ծառի հունտ, զոր սովորական ամեն միջոցներով անկարելի եղաւ արմտնցնել ծլեցաւ այս գործողութեամբ։ Աւելորդ է ըսել թէ, երբ հատիկներ կամ կուտեր ենթարկուին ելեկտրականութեան, գործողութիւնը կատարուելէն անմիջապէս յետոյ, առանց ժամանակ կորսնցնելու հարկ է ցանել և անկել, ապա թէ ոչ բան մը չըրածի պէս կըլլաք։

Ուրիշ կարգ մը փորձերու մէջ զանազան տեսակ ծառերու հունտեր, քսան տարուան պահուած, երեք կարգի բաժնեցին։ Առաջինը եղածին պէս անկեցին, երկրորդը՝ երկու օր ելեկտրականացուցին և ապա սերմանեցին, երրորդ մասը հողէ անօթի մէջ անկեցին, նախորդներուն հողէն գնելով, և այն անօթով ելեկտրականացուցին։ Երեքն ալ ջրած էին հաւասարապէս։ Արդ, առաջին երկու մասերը բնաւ արգիլինք չտուին, և հինգ ամիս սպասելէ վերջը, հողին մէջ հունտեր փտած գտան։ Սակայն երրորդ մասը, տասնեւհինգ օրէն ծլած էր։ Ծլածներու մէջ առաջիններն եղան աքասիաները, ապա սպանիական կենիստայ կոչուած ծառը, ապա շոճիները և այլն։ Այս նորաբողբոջ բոյսերէն երկուքը հիւանդ, տկար երեւոյթ մ'ունէին, տարբեր հողամանի մէջ ըլլալով, մին ենթարկեցին ելեկտրական զօրութեան և սա վերակենդանացաւ, մինչդեռ միւսը կը մնար այնպէս և կը կորնչէր՝ հակառակ տրուած ջուրին և խնամոց։ Արմաւի կուտեր, որք գիտէք որքան կարծր և անզգայ են, և որք հիւսիսային երկիրներու մէջ բնաւ չեն ծլիր, ելեկտրականացմամբ ծլեցան։

* *

Այժմ թողունք սերմը, և անցնինք բուն բոյսին։

Արդեօք սերմանուած դաշտի մէջ ելեկտրականութիւնը չունի՞ ազդեցութիւն։

Պ․ Սեբէնէվ, դասախօս բնագիտութեան ի Քիեվ, գտաւ թէ դաշտի մէջ սերմանուած հունտեր, միշտ աւելի շուտ կը բուսնին քան միւսներ, երբ ելեկտրականացեալ են։

Պ․ Պառաս, մշակ, Էկիւյոնի մէջ ի Ֆրանսա, տասնեւհինգ տարիներէ ի վեր այս բանին կաշխատի։ Սա առաւ Լըքլանշէ բիլեր երեք կամ չորս հատ, պղնձէ տախտակ մը կէս մէթր քառակուսի, մխեց հողին մէջ և 15 20 մէթր հեռուն զինկէ նոյնքան մեծութեամբ տախտակ մը մխեց, դէմ առ դէմ, և ասոնց վերի մասերը հեռագրական թելով բերաւ հաղորդեց բիլին։ Ապա, այսպէս ելեկտրականացեալ միջոցին մէջ սերմանեց ցորեն, գետնախնձոր, կանեփ, ծխախոտ, ոսկեխնձոր (tomate) և ճնդեղ․ միշտ ելեկտրականութիւնը դաշտին միւս կողմերէն առաւել քանակութեամբ արդիւնք կուտար։ 1891ին և կամ 1892ին, մանաւանդ կանեփը ելեկտրականացեալ հողին վրայ 30էն 40 սանթիմեթր առաւել երկար հասկեր կուտար քան պարզ հողին վրայ։ Մէկ քիլօկրամ գետնախնձորը, ելեկտրականացեալ գծի մը վրայ 21 քիլօկրամ գետնախնձոր տուաւ մեծ և առողջ, մինչդեռ անոր մօտիկը, բնական վիճակին մէջ նոյնքան սերմանուած գետնախնձորը 12½ քիլօկրամ տուաւ մանր և փուտ հատիկներ։

Բայց, շիտակը ըսելով, աստ յիշատակուած վերջին փորձերը, միայն յաջողածներուն մէջէն ընտրուած են, չյաջողածներն ալ կան զորս աւելորդ է յիշել։ Ուրեմն, կրնանք հետեւցնել թէ, շատ հեռու ենք տակաւին խնդրոյն խորը գտնալէ, և յաջողութեան պայմանները չեն ճշդուած առ այժմ։ Արդէն հարցում մ'ալ կայ, որ շատ բանաւոր է, և որուն հեշտ չէ պատասխանել․ արդեօք այդ ելեկտրականութեան համար եղած ծախքը կրնա՞յ փոխարինել արդեանց առաւելութիւնը։

Այս վերջին հարցման օգուտներէ մին եղաւ բազմաթիւ գիտնոց գոյացուցած կարծիքը թէ, ելեկտրականութիւնը զոր բաւական դժուարաւ կը գոյացունենք մենք — ամեն մարդ չունի մեքենայ, և գիւղային ու դաշտային հեռաւոր անկիւններ չէ կարելի ստէպ գտնել բիլերու համար հարկ եղած նիւթեր — առատ և ձրի կայ բնութեան մէջ, մթնոլորտին մէջ։ Ո՞վ չէ տեսեր կայծակը, ո՞վ չէ լսեր ամպերու որոտումը։ Անդ անհուն քանակութեամբ ելեկտրականութիւն կայ որ մինչեւ իսկ մեր գլխուն փորձանք կը դառնայ, շանթի հարուածներովը։

Ուրեմն խորհեցան և փափաքեցան, այդ արժան, ձրի ելեկտրականութիւնը հաւաքել և գործածել։ Եւ գործիք մը հնարեցին որուն անունը դրին géomagnetifère, երկրամագնիսատու։ Ասոնց ամենէն պարզը Պ․ Փեյոլթէ շինեց։ Այգի մ'ունէր․ այգեկութին երեք շաբաթ մնացած անոր մէջ գտնուած ծառի մը վրայ մետաղեայ երկար գաւազան մը հաստատեց որուն վերի ծայրը աւել մը կցած էր, սովորական աւելէ սա տարբերութեամբ որ բարակ մետաղէ թելերէ խուրձ մը կը կազմէին այդ աւելին մազերը։ Աւելին կոթէն մետաղեայ թել մը վար կիջնար ծառէն և անոր նոր թելերը կցելով, ճիւղաւորելով, կը թաղէր ծայրերը ծառին շրջակայ հողերուն մէջ։ Տեսակ մը շանթարգել էր այս։ Այդ ծառին շուրջը, 25 մեթր շառաւիղով տարածութեամբ, պատուականագոյն խաղողներ քաղեց, միւսներէն առաւել խոշոր և աւելի շատ հասունցած։

Բայց երկրամագնիսատուն երեսէ ինկաւ, ինչու որ, օդը փոթորկալից եղած ատեն ելեկտրականութիւնն այնքան առատ կը հաւաքէր որ աւելին թելերուն ծայրերը կայծեր կ'երեւէին, և ազէտ գիւղացիք, բնականէն վախկոտ, գերբնական երեւոյթ մը կը կարծէին զայն։

Ասկէ վերջ ալ փորձեր կատարուեցան․ 1878ին Պ․ Սելի բաւական յաջողեցաւ, և Ակադեմիին հաղորդեց գիւտածները․ բայց զանց կ'ընեմ աստ յիշատակելը։ 1879ին Պ․ Մաքանիօ, Բալքանօի մէջ խաղողի մէկ մի տունկի մէկ մի ճիւղի վրայ պղնձէ թելեր հաստատեց, այնպէս որ ամեն մէկ ճիւղի ելեկտրականութեան բաժինը մթնոլորտէն անհատաբար առնուի։ Ապրիլ 15էն ց16 սեպտեմբեր այսպէս թողուց. ապա խաղողները քաղեց, գինի շինեց ու գինին ... չի խմեց, այլ վերլուծեց։ Նոյն այգիին մէջէն ուրիշ գինի ալ հանեց, այն ալ վերլուծեց և բաղդատեց։ Այն խաղողներուն կուտերն, այն որթերուն ճիւղերը, տերեւները, զատ զատ քննուեցան, վերլուծուեցան և բաղդատուեցան։ Թուանշաններ այս տեղ զանց կ'առնեմ յիշելէ․ միշտ ելեկտրականացեալք առաւել քանակութեամբ կը պարունակէին ամեն տեսակ նիւթերէն որք կը փնտռուէին խաղողին մէջ։

Պ․ Բօլէն, նա որ այս աշխատութիւնքը հաւաքելով հատորի մը մէջ մեզ կը ներկայացնէ, երկրամագնիսատու գործիքը կատարելագործեց, առանց անոր սկզբունքը փոխելու։ Դժբաղդաբար շատ երկար պիտի ըլլայ աստ նկարագրել մանրամասնօրէն։ 1891ին կատարած փորձերով պատուական արդիւնք առաւ․ թէ՛ ցորենի և թէ խաղողի վրայ այս անգամ հիանալի արդիւնք։ 1892ին գործը մեծցաւ․ Գիտական մասնախումբ կանչուեցաւ՝ տեսնելու, փորձելու, քննելու և տեղեկագրելու համար։ Ամենքը վկայեցին և կը վկայեն թէ ելեկտրամշակութիւնը իրական և գործնական դարձաւ երկրամագնիսատու գործիքին կատարելութեամբ։ Ի՞նչպէս յիշեմ այն ամեն բոյսերը, բանջարեղէնը, պտուղները, խաղող, գետնախնձոր որք այսպէս մշակեալ, հասուն, համով, խոշոր, դիմացկուն եղան, վերջապէս ունեցան այն ամեն գեղեցկութիւն որոց բոյս մը կը բաղձայ։

Ներկայ տարւոյ մէջ մինչեւ ցարդ ի Ֆրանսա տիրած երաշտութիւնը նոր առիթ ընծայեց փորձեր ընելու։ Ելեկտրականութիւնը՝ որպէսզի տարածուի տեղ մը, պէտք է որ լաւ հաղորդիչ միջոցներ գտնէ։ Արդ, ջուրը և կամ խոնաւութիւնը լաւ հաղորդիչ է, ասոր հակառակ՝ չորութիւնը արգելք է անոր տարածման։ Ներկայ գարնան չորութիւնը կատարելապէս ճշդեց և վաւերացուց այս պատճառաբանութիւնը և ահա տեսնուեցաւ որ բոլոր երկրամագնիսատուք բան մը չըրին, երբ հողը չոր էր։ Պէտք է նշանակել այս կէտը։

Այժմ կը մնայ երեւոյթը բացատրել։ Ինչպէս կըլլայ որ ելեկտրականութիւնը կը գրգռէ, կ'աճեցնէ, կը հարստացնէ բոյսերու մէջ կատարուած երեւոյթները։ Խնդիրը մութ է տակաւին և ցարդ արտայայտուած կարծիքները քիչ մը գլուխ կը ցաւցնեն։

Մենք ալ չզբաղինք ասով։ Արդիւնքը վայելենք։ Դարուս արժանաւոր վերջաբան մը նկատենք երկրագործութեան մէջ ելեկտրականութեան կիրառութիւնը, ճաշակելով ամեն պտուղներ, նոր համ, նոր գոյն, նոր կերպարանք առած այս կատարելագործութեամբ, և երբ Նոյ Նահապետի հոգին անդիի աշխարհէն տեսնէ իր այգիները գլխիվեր տնկուած, աւելներով շրջապատեալ, զինք չը պիտի յանդիմանէ այս անարգ շրջապատին համար, ինչու որ մէջի ելեկտրականասնունդ խաղողը իրեն անսահման տենչանք պիտի ազդէ 19րդ դարու վերջ անգամ մըն ալ աշխարհ գալու։

Յ․ Ե․

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻՆ

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Քանի որ Համբարձումն եկաւ, կը մտածեմ որ բոլորովին անիրաւութիւն է աւանդական յօդուածներէս մէկը զլանալ իրեն։ Գրելու, ուսումնասիրելու պատուական բաներ են ասոնք, հոն, գաւառներու խորերը գտնուած աւանդական սովորութիւնները։

Ես պիտի խօսիմ մեր բնագաւառի, Վանի մէջ կատարուած Համբարձման տօնին վրայ, Օ՜հ, անուշ յիշատակներ։ Այս վայրկեանիս աչքիս առջեւը կը պատկերանայ այնտեղի հայուհիներու զուարթ, կայտառ, ուրախական հանդէսները, և կարծես դեռ երէկ ըլլար որ այդ կարմրորակ աղջիկները միահամուռ առնելով իրենց Բէֆը, «վիճակ»ի սափորը, աթոռը և այլն, կ'առանձնանային այգիներու սաղարթագեղ ծառերու զով շուքին տակ, հոն կ'ըսկըսէին իրենց միամիտ ուրախութիւնները․ վիճակի արարողութիւնը հանդիսաւորապէս կը կատարուէր, Բէֆը կը տմբտմբար ազատուհի ձեռքի մը տակ, երեսներէն ուրախութիւն կը ճառագայթէր, և այսպէս, իրենց դեռահաս աղջկան անմեղ պչրանքներն ի գործ դնելով հանդերձ, իրենց «վիճակ»ի գովասանական երգերու մէջէն ամբողջ հեգնիչ սառնացուցիչ հատուածնե՛ր կը բարդէին խեղճ «ազապ լաճ»երու գլխուն, որոնք, խումբով մը, ոչ այնչափ հեռու տեղ մը, պատի մը տակը կամ ծառի մը բունի մը շուրջը շարուած՝ այդ չարաճճիներու «վիճակ»ը գողնալ, Բէֆը պատռտել, ուրախութիւննին խանգարել կը մտածէին․ այլ սակայն ամեն բան անմեղութեան մը քօղովը ծածկուած տեղի կ'ունենար, աղջըկանց երգն ու պարն անմեղ, «ազապ լաճ»երու վրայ լեցուցած կծու երգերն անմեղ, փոխադարձաբար լաճերու մեքենայութիւններն ալ անմեղ, բայց քիչ մըն ալ ասպետական, ինչ որ... բնական է...։ Օ՜հ, շատ ապրէք, իմ դեռահաս քոյրերս, եղբայրներս, շա՜տ ապրէք երգելու ցնծալու, զուարճանալու համար։

Կը ներուի որ գրիչս քիչ մը շեղեցաւ քաղցր յիշատակներէ գրգռուած, ես կարծեմ աւանդութիւնը պիտի գրէի․—իմ վիպիս շղթան։

* *

Ամենէն պաշ գիշերը—լոյս հինգշաբթի—տրոփել կուտայ կանանց սրտերը. ալ չեմ գիտեր ո՞ր ժամանակէն կուգայ աւանդական այս ջերմեռանդ հաւատքը, բայց սա գիտեմ որ լուսահոգի պապս, որ 106 տարի ապրեցաւ եւ որ 4 տարի առաջ մեռաւ, կ'ըսէր որ իր պապը լսած էր իր պապէն թէ իր մեծնուն պապը արդէն ունէր այդ հաւատքը․ հետեւաբար շատ տարիներէ կուգայ։ Ա՜հ, տեսնալու է, գրիչը չէ կրնար գրել, տեսնալու է քանի՛ քանի՛ կիներ առջի իրիկուընէ անքուն՝ տանիքները նստած կ'սպասեն, կ'սպասե՜ն որպէսզի կէս գիշերի մօտերը Յիսուսի Համբարձումը տեսնելու բաղդին արժանանան։ Բայց կ'ըսուի որ շատ դիւրին չէ այդ բանը, որովհետեւ այդ մեծ վայրկեանը մօտենալուն պէս սպասողներու աչքերը, որ մինչեւ ան ատեն կրակի պէս կը փայլէին, մէկէն ի մէկ, կարծես գերագոյն զօրութեամբ մը, կը գոցուի՜ն...։ հետեւաբար շատ քիչեր զայդ տեսնելու բաղդին արժանացած են․ կը ճանչնայի մէկ-երկու պառաւ մամիկներ, որք մատի վրայ կը համրուին զոյգ տեսած ըլլալուն համար։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ։ Մէկէն ի մէկ կը տեսնես որ ահագին աղմուկ մը կը փրթի, ծառերը կը շարժին, կը ծռին և միմեանց մօտենալով իրարու ողջոյն և խոնարհումներ կը բաշխեն, նմանապէս լեռները կը շարժին իրենց տեղերէն, գետերու ջուրերը կը կենան, անուշ զեփիւռ մը կ'սկսի սուրալ և այլն, և այլն․ ու այդ վայրկենին տեղի կ'ունենայ Քրիստոսի Համբարձումը, վայրկեա՜ն մեծ և խորհրդաւոր։ Զայդ տեսնողը նոյն վայրկենին ինչ որ խնդրէ նէ Աստուած զայն կուտայ անխտիր։ Առանձին հաճոյքով կը յիշեմ որ տղայ ժամանակս մեծ մայրս Համբարձման գիշեր մը գրեթէ բռնի զիս տանիքը նստեցուց՝ Համբարձումը տեսնելու համար, պատուիրելով հանդերձ որ նոյն վայրկենին այսինչ բանը խնդրեմ Աստուծմէ... բայց ես վար գլորուեցայ, և աչքերս բացի որ... ցերեկ էր։

Մարդուս բաղդը քննելու համար պատուական փորձաքար մըն է այդ գիշերը։ Շատեր կան որք, օրինակի համար, հաւկիթ մը կը դնեն տանիքը․ պիտի գայ մեծ վայրկեանն ու անցնի, և առաւօտուն մեծ անձկութեամբ հաւկիթին վրայ կը վազեն տեսնելու համար որ կարմրցե՞ր է թէ սեւցեր։ Եթէ կարմրցեր է, լա՛ւ, իսկ եթէ սեւցե՞ր է... վա՜յ այն մեղաւոր գլխուն․ կը յիշեմ խեղճ աղջիկ մը, որ նոյն օրը մեռելի գոյն դարձեր էր, որովհետեւ առջի իրիկուընէ դրած հաւկիթը սեւցե՛ր էր։ Ա՜խ, Աստուած, ի՞նչ սեւ բաղդ ունէր խեղճը։

* *

Հիմայ գանք «վիճակ»ին։ Ատոր միակ մասնագէտներն են նորէն կիները։ Դիտուած, քննուած խնդիր մըն է որ կինը մասնաւոր բնական հակում մը ունի առասպելն, նուիրականն, խորհրդաւորն ու աւանդականն․ ամեն բանէ աւելի կը գուրգուրայ ատոնց վրայ, կը գործադրէ խնամով և հաւատարիմ ճշգապահութեամբ մը իր զաւակներուն ալ մէկիկ մէկիկ կ'աւանդէ․ մինչ էրիկ մարդը, բնականէն նորը հասկնալու հետամուտ, այնքան կարեւորութիւն չտար հինին։ Կիները կ'առնեն սափոր մը, ջուր կը լեցնեն մէջը, — ջուրը՝ զոր առջի իրիկուընէն թաղի մէջի 7 տունէ ժողված են, աւանդական է այս սովորութիւնը և հին, — ամեն մէկը բան մը կը նետէ այդ սափորին մէջը, ո՛րը դմելի մը, ո՛րը մկրատ մը, ո՛րը մատնոց մը, և այլն, յետոյ յատուկ տեղ մը կը բոլորուին, կ'առնեն պզտիկ տղայ մը, ըլլայ մանչ կամ աղջիկ, կ'սկսի իրենց Բէֆի ձայնը․ կը նուագեն, կ'երգեն, — երբեմն պառաւներն ալ կ'ընեն, որ՝ ինչպէս բնական է՝ նուագել ու երգել չունին, արեւելեան խաթուններու յատուկ ծանրութեամբ մը կը նստին, սակ անհրաժեշտ արարողութիւն մը կատարելու հաստատ համոզմամբ, — և միեւնոյն ժամանակ նոյն պզտիկ տղան ձեռքը սափորին մէջը կը խոթէ և ինչ որ գտնէ դուրս կը քաշէ․ տիրուհին, որ հոն նստած կ'ըլլայ, կ'առնէ իր իրը։ Այդ բաներուն էն շատ, կամ յաջորդաբար ուշ դուրս գալն ալ ունի ներկայներու ապագայ բաղդերուն վրայ իր ազդեցութիւնը։ Վիճակի արարողութիւնն ամենայն զուարթութեամբ մինչեւ իրիկուն կը տեւէ հանդերձ երգերով։ Անգամ մըն ալ, հազիւ 10 տարի առաջ, ես ալ իմ փոքրիկ ձեռքերովս սափորէն բաներ դուրս քաշելով ներկայ կանանց բաղդերու վրայ ազդեցութիւն ըրած եմ․ այս տողերը գրած ատենս այդ յիշատակը միտքս ինկաւ և ահա ինքնիրենս կը խնդամ։ Իրաւ որ մանկութեան օրերը հովի պէս կ'անցնին։

Աղջիկներու վիճակի արարողութիւնն ամենէն կրակոտն է, և ամեն տարի մանչերու հետ խառնակութիւններ ու կռիւներ տեղի կ'ունենան, զի ատոնք իրենց երգերովը մանչերու անձնավիրական երակներուն կը դպչին։

* *

Հիմակ պիտի խօսիմ «Մհերի դուռ»ի վրայ․ մի՜շտ աւանդութիւն։ Վանի հիւսիսը, «զըմբ-զըմբ նազարա» կոչուած լեռնաժայռի մը վրայ կը գտնուի դրան պէս տեղ մը, մի՜շտ գոց․ տարին անգամ մը կը բացուի ինքնիրեն, Համբարձման վայրկենին, կը բացուի և մէկ ժամու չափ բաց կը մնայ, մէջէն կ'ելլայ հսկայ Գողիաթ մը, զոր աւանդութիւնը Մհեր անունով մկրտած է, կ'ելլայ հրեղէն ձիու մը վրայ հեծած, պտոյտ մը կ'ընէ երկինք և երկիր և նորէն կը վերադառնայ իր ծակը կը մտնէ․ դուռն ինքնիրեն նորէն կը գոցուի մինչ յաջորդ տարի նոյն վայրկեանին։ Կ'ըսուի թէ ով որ տեսնէ այդ դրան բացուիլը և ներս մտնէ, ինչ որ փափաքի՝ կ'ստանայ։ Այս առթիւ աւանդական զուարճալի պատմութիւնով մը վերջացնեմ։

Մէկը, որ Համբարձման գիշերը այդ դրան քովերը կը հսկէր, Մհերի դուռը բացուելուն պէս ներս կը նետուի․ ի՞նչ տեսնէ, պատուական, երկնային, լուսաշող վայր մը․ մէկ անկիւնը ոսկիներու, արծաթներու, ադամանդներու կոյտեր, ուրիշ մէ տեղ հրեշտակային յաւերժահարսներ, երրորդ տեղ մը՝ չեմ գիտեր ինչ․ վերջապէս Աստուծոյ հազար բարիք։

—Ի՞նչ կուզես, կը դոռայ ձայն մը։

—Բա՜ղդս կուզեմ, բաղդս, ոսկի կուզեմ։

—Լա՛ւ, առ սա անկիւնի թին և վերցուր ուզածիդ չափ։

Մարդուն ձեռներն ու ոտներն յուզումէն այնպէս կ'սկսին դողդղալ, ուրախութենէն աչքերն այնչափ կը մթագնին որ թին հակառակ կողմէն ոսկիի կոյտին մէջը կը խրէ․ և դուրս քաշելուն պէս կը տեսնէ... մէ՜կ հատ ոսկի թիին կոր քամակին վրայ․ կը զգայ սխալը և կուզէ դարմանել, բայց նոյն ձայնը․

—Այդ մէկ ոսկին էր բաղդդ․ աւելի չունիս, օ՛ն, դուրս, կ'ըսէ, — և աներեւոյթ ձեռքեր զինքը դուրս կը հրեն։

ՀՄԱՅԵԱԿ Ց․ ՆԱՐԼԵԱՆ

ՔԻՉ ՄԸ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴ

Եղանակիս քնքշագեղ փթթումին մէջ, պուրակներու և մարմանդներու գեղերփնեան բուսականութեան առնէր, ծիլերու ծաղիկներու գեղը ու շռայլ սփռումին վրայ, ճեմելավայրերը, զբօսանքները, հոս ու հոն, ամեն տեղ վերջապէս, զուարթ կենդանութիւն, ծիծաղկոտ աղջիկներու աշխոյժ իրարանցում մը կայ, գեղեցիկ սեռի այն պչրող ու բեկբեկ երթեւեկը որ կարծես կը փարատէ կը վանէ միտքերու մռայլն ու սրտերու թախիծը, խնդութեան և հեշտին զգայնութեան չե՛ս գիտեր ինչ անուշ անձրեւ մը թափելով ցանցնելով ամենուրեք, որ թարմութիւն ու զովութիւն առաջ կը բերէ։

Արդուզարդը, որ եղանակին ոգեւորութեան հետ՝ նոր փայլ մը, նոր առատութիւն մը կ'ունենայ, ամենամեծ սատարն է այս հաճոյալի արդիւնքին․ գլխարկներու, ժանեակներու, ժապաւէններու, ծաղկենկար սփռոտակ կերպասներու պատուական գոյները անանկ հրապոյր մը ունին, անգիտակից մրցում մը կը մղէ կ'ործէ բնութեան կանանչին, կապոյտին ու կարմիրին հետ որ կ'արժէ արդուզարդի մասին քիչ մը խօսիլ, քանի որ հայ լրագրութիւնը գրեթէ բնաւ իր էջերը չի նուիրեր կիներու սնափառութիւնը գգուող այս ճիւղին։

Սիրուն շրջազգեստ մը շնորհ և վայելչութիւն կուտայ կնոջ, իսկ գլխարկը մանաւանդ կ'ընծայէ անոր՝ գրոշմն այն գաղափարին զոր կը գրաւէ ընկերութեան մէջ։ Աւելի դիւրին է մեծաշուք կին մը ճանչնալ իր գլխարկէն քան արդուզարդին ուրիշ ոեւ է մէկ մասէն։ Ամենէն աւելի մազերուն յարդարումն է որ հրապոյր կը պարգեւէ դէմքին, որուն շրջանակն է։ Պատկեր մը, որքան ալ անճաշակ և տգեղ ըլլայ, անոր ոսկեզօծ ու գեղեցկազրուագ շրջանակը իրեն կը ձգէ ակնարկներ և առարկայ կ'ըլլայ ուշադրութեան։

Գլխարկ մը պէտք է պատշաճի դէմքի մը գծերուն ու արտայայտութեանը․ գեղեցիկ երեւնալու մեծագոյն արուեստն ասոր մէջն է։ Այժմ, քունքերուն վրայ վէտ ի վէտ իյնող վարսակալները յարգի են․ մասնաւորապէս կը վայլեն կանոնաւոր ձուաձեւ դէմքերու, որոնց կ'ընծայեն կիսահական չքնաղ հով մը ու վայելչութիւն մը։ Նորաձեւութեան կարգէն է չինական ձեւով և շատ ծածանոտ վեր առնուած մազերը, ինչպէս նաեւ փոքր գիսակոյտը (չինիոն) որ աղէկ կը վայլէ՝ մանաւանդ եթէ բնական գանգուրներ կամ արուեստական զարդեր աւելցուին։ Գլխարկներու վրայ ադամանդներն ու ցցունքները թէեւ քիչ մը սեթեւեթ կը ցուցնեն, բայց ճաշակով ընտրութիւն մը կրնայ վայելչութիւն տալ դէմքին։ Իսկ շատ սիրուն են խեցիէ այն հազարաւոր ձեւերով պնտասեղները որոց վրայ կը փաթթուին մազերուն ոլորքները։

Գլխարկին ու մազերու յարդարանքին միջեւ զգալի տարբերութիւն մը չկայ․ արուեստօրէն ու ճաշակով շուկուած մազեր նոյնքան հրապոյր, նոյնքան հաճոյք կրնան պատճառել որքան գեղեցկազարդ գլխարկ մը փարիզեան նորագոյն տարազին համաձայն շինուած։

Մեծածաւալ գլխարկները գրեթէ լքուած են հիմակ, գոնէ քաղաքի մէջ․ կլոր գլխարկը կը տիրապետէ քնքոյշ նազելաշուք գլուխներու վերեւը․ պճնուած են երփնազարդ փետուրներով՝ անկիւններուն վրայ, ծաղիկ փունջերով զարդարուն․ կարմիր վարդերը մանաւանդ շատ յարգի են։ Ուրիշ անուշիկ տեսակ մըն ալ կուզէ՞ք. ծայրալոր ոսկեզօծ յարդէ գլխարկը, կեռասներով ու խաղողներով պճնազարդուած սալիկէն․ եթէ ծաղիկները շատ կը սիրէք, ամեն տեղ կայ, պարտէզներուն մէջ ու լեռներուն վրայ։

Կ'ապշի կը մնայ մարդ երբ զբօսավայրի մը մէջ ուշի ուշով դիտէ ճաշակներու այն խառնափնդոր ու ճապաղ հաւաքումը, որուն մէջ տարօրինակ կերպով ի հանդէս կուգայ կնոջական քմայքին անհուն անհամար ճոխութիւնն ու բազմերանգութիւնը, ովկիանոս մը ուր անթիւ ձուկեր կը լողան կը վազեն տարբեր տարբեր ուղղութիւններով ու անակնկալ շեղումներով։ Ե․

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Դատարանին մէջ, ի Բարիզ։

—Տէր Նախագահ, այս գիւղացին թող տուաւ որ իր ձին ոտքիս վրայ կոխէ։

Նախագահը․— Ի՞նչ կ'ըսես, ամբաստանեալ։

Գիւղացին չի պատասխաներ։

—Ինչո՞ւ չես խօսիր․ դուն չէի՞ր ինծի «մէկ կողմ գացէք» պոռացողը, կը գոչէ ամբաստանողը։

—Բայց պարոն, կ'ըսէ Նախագահը, դուն քու ամբաստանած մարդդ կը պաշտպանես։ Եթէ «մէկ կողմ գացէք» պոռաց, ինչո՞ւ չը քաշուեցար։

* *

Փոքրիկ տղայ մը հօրը հետ ծովուն եզերքը կը պտտի։

—Տղա՛ս, կ'ըսէ հայրը, տե՛ս, հեռուն, մեզի այնպէս կ'երեւայ թէ՛ երկինքն ու ծովը իրար փակած են։

—Այն ատեն շոգենաւերը ի՞նչպէս կանցնին։

* *

Վարժապետը իր մատնամատը ցուցնելով․

—Պապիկա՛ս, ի՞նչ կ'ըսեն ասոր։

—Մատնամատ։

—Լաւ․ ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ մատնի կը դնեն։

Քիչ մը վերջը ցուցամատը ցուցնելով․

—Ասո՞ր։

—Քթամատ, որովհետեւ քիթը ասով կը խառնեն։

* *

Կրօնագիտութեան դասատուն․

—Արմենա՛կ, ըսէ՛ նայիմ, երբ անապատին մէջ Իսրայէլացիները անօթեցան, ի՞նչ ըրին։

—Հաց կերան։

* *

Մարդուն մէկը ուզելով քնացած ժամանակը դէմքին ինչպէս ըլլալը տեսնել, հայելիի մը առջեւ պառկեցաւ։ Լ․ Ս․

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Այն ամեն հեղինակներն ու թարգմանիչներն, որք իրենց երկասիրութիւններէն երեքական օրինակ յանձնեն Լրագրոյս խմբագրութեան, երեք անգամ անոնց ծանուցումն հրատարակուած պիտի ունենան Դ․ էջին մէջ հինգ տողով։ Երեք անգամէն աւելի հրատարակել կամ ընդարձակ ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ կան։

ԱՌԱՋԻՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ (Ամբաստ Դաւթեանի) ի պէտս տամկախօս զաւակաց։ Չորրորդ տպագրութիւնը լոյս տեսաւ։ Գին 3½ դահեկ․ կը գտնուի հեղինակին քով (Պանձէ գաւառ, Դագասրէեր խան) և Զարդարեան Գրատանը (Պօլ-ճան համամ 12,։ 583 1—3

ԻՐԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ ՆՈՒԱԳՆԵՐ․ Հեղինակ ՄԻՔՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ․ Երկրորդ տպագրութիւն․ գին 3 ղրուշ։ Թիւ 582 3—3

ԹՈՒՆԵԱՆ հատորնտիր ընթերցուածքի Բ․ մասը հրատարակուած է, Վիէննայի Մխիթարեան տպարանէն, ի գին փր․ 2, վաճառման կեդրոնատեղին է, Գալաթիա Սեգրոս խան, Թիւ 5, Բիւզանդեան գրատունը։ 570 4—6

140 ԵՐՈՐԴ․

Բուլկարի երկաթուղւոյ վիճակահանութիւնը պիտի քաշուի յառաջիկայ եւ․ յունիս 1ին — այսինքն մայիս 20ին։

Այս անգամ առաջին պարգեւն է 300000 եւ երկրորդը 25000 ֆրանգ։

Չնչին գումարով մը կրնայ մասնակցիլ այս վիճակահանութեան եւ մեծ գումարներ շահիլ։

Ամբողջ բրոմէսը 7 ոսկէ, կէս բրոմէսը 5 եւ քառորդ բրոմէսը 3 մէճ․ի կը ծախուին որոնք վաւերացեալ են եւ ունեցողը նոյն եւ նման բուն մայրը — շահէնագրիերը — ունեցած կը համարուի։

Գաւառներէն բոստա բուլ ալ կ'ընդունինք․ Բոստային ծախքը գնողը կը վճարէ ապահովագրեալ ըլլալու պայմանաւ։

Գալաթիա կամուրջին գլուխը թիւ 33
ՏԻԳՐԱՆ Մ․ ԱՐՋԸԵԱՆ
473 6—9

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԱՇՆԱԿԻ
Հիմնեալ 1889 ին
Ե. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Բերա, Մեծ-Փողոց, Թիւ 10, Բասաժ Խրիսթաքի
այն Բասաժին մէջի մթերանոցը կը կրէ Թիւ 6

Վաճառում և գնում, փոխանակութիւն և վարձում, դաշնակայարդարում և նորոգում, գաւառաց կողմէ յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Դաշնակներ, Փարիզի ամենալաւ գործարաններէն, այնպիսի գիներով որ ամեն մրցում կը ջրէ։ Սրահի քոնսերաւոր դաշնակներ, կրկին ջահերով, երկաթէ շրջանակով, ուղղահայեաց լարերով, փղոսկրէ ստեղնաշարով, ֆրանսական պատրաստութիւն Քլէն վաճառատան, տաս տարուան համար նորոգութեան պէտք չունենալու երաշխաւորութեամբ, 30 օսմ․ ոսկւոյ, սիրուն աթոռակով մը և չորս պատուանդաններով։ (Քլէն վաճառատունը մինչեւ ցարդ քսան ոսկեայ և արծաթեայ շքանշան և պատուոյ հինգ վկայական ընդունած է)։ Համակ ոսկեզօծ դաշնակ մը ուղղահայեաց ազեւոր(հնութիւն) —Սրահի դաշնակներ՝ ոսկեզօծ և արծաթազօծ նկարներով (Քլէն)։ Երեք օքթավով դաշնակներ, նուէրի համար․—Ինքնանուագ դաշնակներ․ — Բոստօֆօն՝ (այսինքն ոտքով նուագելու դաշնակներ)․—Տէպէն՝ (ձեռքով նուագելու դաշնակներ։ Ցիշեալ դաշնակները պարզ դաշնակաց պէս ձեռքով ևս կը նուագուին․ Պաւլ դաշնակներ բոլորովին պաղայի վրայ ոսկեզօծ արոյրէ ծաղիկներով։ — Երգեհոնք Ամերիկեան․—Նօթա դարձնելիք կատարելագործեալ գրակալներ, (tourne-feuillets)․ Ինքնաշարժ գրակալներ․—Մետաքսեայ գրակալներ․— ամեն տեսակ մէկ կամ երկու երեսով փայտէ կամ երկաթէ ոսկեզօծ կամ սեւաներկ գրակալներ։ Աթոռակներ և թիկնաթոռ աթոռակներ զանազան գիներով, երաժշտութեան պարզ գրութեամբ էթիւտներ․— Պարզ և հնչական չափահարներ․—Երաժշտակալներ, պատուանդաններ, նոր տեսակ դաշնակի ճրագներ, մետաքսանկար ծածկոցներ դաշնակի վրայի և ստեղնաշարի համար․ սիրուն առարկաներ դաշնակներու վրայ հաստատելու համար ևլն․ ևլն․ դաշնակի ամեն տեսակ պիտոյքներ և մանր նիւթեր․ մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառմամբ։ Ցիշեալ դաշնակի վերաբերեալ գործիքներն Փարիզի ամենէն համբաւաւոր Միւլլերի վաճառատան մէջ պատրաստուած են։

Դաշնակներ յանձնարարութեամբ, աւելի աժան գնով քան այն դաշնակներ զորս յանձնակատարք բերել կուտան։ 329

Էֆէքլըն շոգենաւը, Նաւապետ Բրիօր, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի դէպի ամսոյս 14/26ին։

Էֆէքլըն Շոգենաւային Ընկ․
ԷՏ․ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

ԻԼԱՆ

Պազը հուտուտը ճէտիտէ վէ գատիմէ իչուն մուգաւէլէրի լիւզում կէօրիւնէն Թիմուր տիրէքլէ 4 մէթրօլըք Թիմուր Թէլ վէ օրթա մօտել իզօլէթօր վէ գազըլօ չէրաթըլը լազըմէ իլէ միւնագասաա վազ օլունմուշ օլտուղունտան վէ շէհրը հազիրի րումինին 18ինճի սալը կիւնի Թէզգարըր իւճէնճէ պէտէլըմը հատտը լաէզգընտա կէօրիւլտիւկի հալտէ ինալէի էվվէլիյէ վէ ֆէրտասը կիւնիւ 100տէ 5 Թէնզիլիաթ գապուլը իլէ միւնագասաա տէվամ օլունաճագ սաաթ 9 ½տա ինալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղունտան էշխասը մէգրբիրէնի իքթաա Թալիփ օլանլարըն 100տէ 10 նիսպէթինտէ Թէէմինաթը նագտիյէլէրինի վէ եա Տէրսաատէթէ Թիճարէթ օտասը իլէ մուգաւէլաթ մուհարէրըլկիւնէն մուաամիլէ միւթէալիք քեֆալէթնամէլէրի իլէ մուաթաճիլէն հաւա վէ բազարտան մաադա պէհէր կիւն զուհրա վէ Թէլէկրաֆ նեզարէթի խուրէլ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

3 մայիս 309

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹԷ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969 — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,900

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872 — ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց [illegible] [illegible] երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ընծայել. նաև երբ ապացոյց ըլլայ հաստատութեամբ, միայն հրդեհի համար վճարուած գումարն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաւ և առագաստանաւով մէջի ապրանքները և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ¹ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ, Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՄՔԵՐԻ

Նիզամիէյէնին Թաշէթը խուխմարընտա պուլունան Ճիպալի տէկիրմէնի հասըլաթընտան փիրինճ օլունմաք օլան չէվրընթիսինին պէհէր ճուվալը 3½ ղուրուշտա միւշթէրիսի էօհտէսինտէ օլուպ մաերըը րումինին 10ընճը բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 9 — 2—3

Պէնկազիտէ պուլունան ճիւնտաը ճէնաւը միւլիքիանէ մուպայէնաթը իչուն միւպայեա օլունմաք օլան լաճմըն պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն մաերըն 10ընճը կիւնինէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 10 2—3

Էօքճէ միսմարը գըեէի ճէտիտի 12,000, պէհէր գըեէի ճէտիտի 1 ղրշ. 30 բարա. պէեազ մատամբօլ արշունը ճէտիտի 200 պին, պէհէր արշունը ճէտիտի 1 ղրշ. 25 բարա. պալըգ եաղը գըեէի ճէտիտի 20000, պէհէր գըեէի ճէտիտի 3 ղրշ. 20 բարա. սարըթ թահթասը ատէտի 5000, պէհէր ատէտի 2 ղրշ. 10 բարա. բօյրալըգ ատէտ 3000, պէհէրի 2 ղրշ. քէրէստէ թահթասը ատէտ 6000, պէհէրի 3 ղրշ. 20 բարա. գօլըգ ատէտ 3000, պէհէրի 3 ղրշ. չամ զէյթուն թահթասը ատէտ 4000, պէհէրի 4 ղրշ. 20 բարա. սըրա գալասը ատէտ 5000, պէհէրի 15 ղուրուշ.

Նիզամիէ էյալէթ վէ սարաճխանէ վէ գալէմվրախանէ անպարլարը իչուն միւպայեա օլունմագ իգթիզա էյլէյէն միւնագասաեա գօնուլան պալատէ մուրագգամ 9 գալէմ էշեա Փէյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ մաերըը րումինին 12ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէմինաթինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 6 — 3—3

ԴԵՒԷ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այն գէշ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղէնաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յաճախ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայէ, ջուր ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ազդեցութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ազդեցութեամբ։ Այս ֆիզիքական խանգարութեան յաճախ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, երբ թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն, կ'արգիլեն և յաճախ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ամէն անուններ նշանաւոր են. ջերմն և սարսուռ, թանդուն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտ ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտներու վայրերէ մահահոտ նիւթովք, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը, զորս կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ զօրութեան ...իւն ... ապա ... ... Ճ ... ...

350

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՓՈՇԻ

ՌՈԺԷԻ

ՀԱՒԱՆԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԷՆ

ՌՈԺԻ ՓՈՇԻՆ

կանանց, տղայոց և փափուկ մարդոց

միակ մաքրողականն է

«Այս դեղն իր ախորժ համովը, հզօր միջոց մըն է յաղթելու հիւանդաց մեծ մասին չկամութեան ընդդէմ մաքրողականներու. ո'չ ծարաւ կը պատճառէ, ո'չ խիթ. և կարելի է ըսել թէ ապահովապէս ու անխորժելի կերպիւ կը ներգործէ։»

(Բաղուած Բրոֆ. ՍՈՒՊԷՅՐԱՆԻ տեղէ)
կարդէն Բժշկական Ակադեմիային մէջ։

«Ռոժէի փոշին կրնայ, գրեթէ ամէն պարագայ ներու մէջ, ուրիշ մաքրողականներու տեղը գործածուիլ։»

(ՓՐՈՖ. ՊՈՒՇԱՌՏԱ)

Ծան.—Ռոժէի ճշմարիտ փոշին կը ծախուի միայն երկու ծայրերէն չորս գոյներով տպագիր կնքով մը կնքեալ շիշերով։ Քանի որ կեղծեր կը գտնուին, պէտք է մասնաւորապէս խնդրել իր դեղագործէն որ վաւերական բաղադրութիւն մը տայ։

Կը պատրաստուի Լ. Ֆռէռ տան մէջ, 19, Ժագօպ փողոց, Բարիզ։

VICHY

Ֆրանսա [Դաւառ Ալիէի]

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՔԱՅՋՐՈՑ ԵՂԱՆԱԿ

Վիշիի ջերմուկը, Եւրոպիոյ լաւագոյն հաստատութիւններէն մին, կը գտնուին ամէն տեսակ Լոգարաններ և Տուշեր՝ ՍՏԱՄՈՔՍԻ, ԼԵԱՐԴԻ, ՓԱՄՓՈՒՇՏԻ, ՄԻԶԱՊԱՐՏԻ, ՇԱՔԱՐԱԽՏԻ, ՅՕԴԱՑԱՒԻ, ՄԻԶԱՅԻՆ ՔԱՐԻ և այլ հիւանդութեանց դարմանման համար։

Ամէն օր, մայիս 15էն սեպտեմբեր 15. թատրոն և նուագահանդէս ի Քազինօ.—Ելաժշտութիւն ի Բարք.—Ընթերցանութեան սրահ.—Կանանց յատուկ սրահ.—Թղթախաղի, խօսակցութեան և գնդամուղի սրահներ։

ԱՄԷՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ ՎԻՇԻ ԿԵՐԹԱՆ

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան, Պուլվառ Մոնմարթր, 8, ի Փարիզ։

THE LANCASHIRE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ, ԱՆԳԼԻԱ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1852 — ՀԻՄՆԵԱԼ 1852

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
31 դկ. 31ին աւանդ տրուած գ.մ.		1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ		1,362,953
Հասոյթ 1891 ին		1,051,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կ'ապահովէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նաւերու մէջ ապրանքներ, նաւահանգստին մէջ. վնասի առեն արագ և խղճամիտ վճարում։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իպպէթ փաշա խան. Ղալաթիա։

Ձեռնհաս գներ
Ներկայացուցիչ
Ռ. Մ. ՊՈՆՏ
564 (ՊՈՆՏ, ՍԵԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.)

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ՆՈՐԱԿԱՐԳ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՈՂ, ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԸ, ՄԻՇՏ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԵ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Ընդամենը մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթներէ և բազմ թիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի նոյն որ երեսը, վիզը, թեերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սպառնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Ընհետ կ'ընէ մորթի սևուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամէն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մանուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ խղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառումի Պոլիս Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Եենի Ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Խումրուքաբուսանս, Եէնիքէաք Քալարըըմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումի Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Քանծիւք, բրիտանական դեղարանը և Իգլետոր, Հաստավաճառ, Մեծ Փողոց Բերա, 433։

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուղման երթեւեկութիւնք

Բշ. 10 22 Օտեսայի ուղղահանգակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Եշ. 11 23 Ալէքսանդրիոյ ուղղակի ուղղահանգակ. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէէն ճամբով։
Դշ. 12 24 Սեվաստոպոլի ուղղահանգակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 12/24 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում առաւօտեան ժամ 11ին։
Շ. 13/25 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.— Մայիս 11.23 երկուշաբթի օրը կ. Պոլսէն դէպի Ասորիոյ նաւահանգիստները մեկնող ու. պեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պոնտոսի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

«Արմէնիա» շոգենաւը, մայիս 23ին Մարսիլեա պիտի ուղեւորի։

Բարիզ-Լիոն-Միջերկրական երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Թաղումէն և երթալ տեղեկութեան
Նաւուղիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ
477 Մահմուտ Սիթէ Ֆրանսէ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլը	4000	Նեֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերոս	3000
Թիպս	3250	Լոթուս	800
Մեմֆիս	3250	Օլիմբոս	800
Մարեօթիս	3250	Ռեփի	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹԱԼ և ԸՆԿ.
Ուիթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոյ շոգենաւերը շաբաթական կը բանին Լիվրբուլ և Նիւ-Եորք միջեւ

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Ումբրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթօն	2403
Բավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Ցեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2148	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քինկ, Լիվրբուլէն աստ կը հասնի դէպի ամսոյս 23ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան Թիւ 401
17 Ղալաթիա

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Հիւլ-Լիվրբուլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Ալլանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանթէր	1700
Ապօլլօ	3500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօթօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	[illegible]	Կրօտնօ	2200	Քուիպօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3600	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գոլփօ	2500	Ճինօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանթիակօ	8200
Դագօ	2000	Քօրրիքօ	4200	Սաֆօ	2000
Դիտօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Էլտօրատօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնթօ	4300
Էլվօ	3500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Էրգօլանօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թասսօ	1200
Ֆիկօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Ֆօլինօ	2500	Մար նկօ	4300	Թօրքիտօ	900
Ֆալքօ	4800	Մարչէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Ֆրանքօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Խայնամօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտօ	3600
Խօրատիօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնտէր	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճէմմօ	200
Ֆալքօն	800	Օպօրթօ	4500	Զէրօ	140
Հէրօ	700	Օթթօ	2000	Մօրքէթօ	120
Էրիսըն Մօնարք					8000
Պերմըն Մօնարք					8000
Լէտիըն Մօնարք					810

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
293 Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԱՔԻ Կ. ԲԷՋՄԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Մուրատ խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 2.

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առևտրական կամ սեղանաւորական ամէն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք ու օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք աստ և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կտրոններու եւ պանքտոմներու, ի հրամանի տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Ցունաստանի, Եւրոպիոյ եւ Թուրքիոյ վրայ։ Եւրոպական տէրութիւններէն երաշխաւորեալ վիճակահանութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 ղրշ. վճարումներով եւ ամէն դիւրութիւնք յաձախորդաց վիճակահանութեանց եւ շահերու գանձման քոնթրոլին։ Ի սոտրեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամէն գնող առաջին վճարումէն տէր կ'ըլլայ պարտաթուղթին պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթին թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամէն վիճակահանութեան, և թիւն ելնելուն պէս իրաւունք ունի իր շահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն իսկ։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առաւելութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցէն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր դրամներ ունին տրամադրելի։ Եւ որք օգտակարապէս և երաշխաւորութեամբ կարողին ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն շինել առանց զրկուելու։ Միակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 ղրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բախտը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը ետք կը տիրացուի տոկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 Ֆր.ի դրամագլխոյ մը։

387

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵ	Տարեկան վիճակահանութեանց թիւը	Մեծ թիւերուն գումարը	Քուբոնին տարեկան վճարումը	
Ցունաստանի Ազգ. Պանքան 4 %	3	Թիւ 27, Ֆր. 300,000	Ֆր. 16	ղրշ. 100
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 3 %	6	,, 591, ,, 1,060,000	,, 15	,, 100
Անբրէօն քոմիւնալ փարիզի 3 %	4	,, 352, ,, 1,500,000	,, 12	,, 100
Քրէտի Ֆոնսիէ եգիպտական 3 %	12	,, 312, ,, 1,500,000	,, 7.50	,, 50
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս անտոկոս	2	,, 444, ,, 314,000	,, 7. 5	,, 20
Անբրէօն Քոմիւնալ Պրուսէլ քաղաքին	6	,, 141, ,, 295,000	,, 2.50	,, 20
Օսմ. պարտաթուղթ անտոկոս	6	,, 300, ,, 3,600,000	,, ...	,, 20

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1893 ԱՊՐԻԼ 15 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 19

Վոսփորէն Իզնով Շոգենաւեր

11 30 Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.
11 40 Եէնիմ. Մէզ. Պէյլիւգ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 30 Գաւագ. Վանիք. Չէնկել. Պէյլեր. Գուզկ.
11 45 Պէյգօզ Բաշտպ. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
12 40 Պէյգօզ Բաշտպ. Եէնիք. Գանլըճ. Պէյաճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գզկճ. Խուզխուտս Պէշիք Գապաթաշ
12 45 Եէնիմ. Մէսար. Պէյլք. Թարապ. Եէնիք. Խոթ. Միրկն. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիքթաշ.
2 — Եէնի մահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլիգաւ. Թարապ. Եէնիք, Միրկ Ռ. Հիսար Պէպ. Արն. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ.
1 15 Ռ. Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիգ. Թարապ Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չպուգլը. Գանլըճ Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ.
2 15 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլք. Թարապ. Պէյգօզ Բ-պաշճէ Չուպուգլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գնտ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուզ.
3 5 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիգ. Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պէյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք.
4 15 Եէն. մահալլէ Մէզար. Պէյլք. Թարպ. Եէնիք Իստէն. Միրկ Պէյաճ. Ռ. Հ. Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշ ք.
4 30 Պէյգօզ Բաշտպճ. Չպուգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիք. Չէնկլ. Պէյլրպ. Գուզկ. Պէշիք.
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլք. Թարապ. Պէյգօզ Եէնիք. Իստէն. Միրկն. Պէյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Պէյլպ. Օրթագ. Պէշիքթաշ
7 — Միրկն. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվտ. Չնկլ. Պէյլպկյ. Օրթգ. Գզկճ. Պէշիք. Խուզ.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ, Պէյլիգ. Թարապ. Պէյգ. Բաշտպ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզկ. Պէշիք. Խուզ.
7 45 Ա. Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մէզպ. Պէյլիգ. Թարպ. Եէնիք. Միրկէօն. Ռ. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկ.
8 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիգաւէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշտպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուզ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիգ. Թարպ. Եէնիք. Իստէնեա Պէյաճ. Ռ. Հիսար. Արնավ Օրթ. Պէշիկ.
10 10 Եէնիմ. Մէսարպ. Պէյլիգ. Թարապ Եէնիք Միրկ. Ռ. Հիսար ՊէպէքԱրնավ.Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն Իզնով Շոգենաւեր

1 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուզ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պէյաճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիգ. Մէզպ Եէնիմ.
2 15 Պէշ. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հ. Միրկ. Եէնիք Թրպ Պէյլ. Մէզ. Եէնիմահալլէ
3 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնվք. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիգ. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 45 Խուզ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չուպգ. Բաշտպաղճէ Պէյգօզ
3 35 Գավաք. Խուզ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշտպ. Պէյգ. Թարպ. Պէյլիգա. Մէզար. Եէնիմ.
4 30 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Միրկ. Իստէնեա. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիգ. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 15 Խուզ. Պէշիք. Օրթ. Գուզ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիգ. Մէզպ. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ
5 20 Խուզ. Պէշիք. Գզկճ. Օրթագ. Պէյլերպէյ Չէնկլք. Արնվտ. Պէպէք Գանտիլ. Ա. Ռ. Հիսարը Գանլըճ. Միրկէօն
6 — Գավաք. Պէշիք. Օրթագ. Արնավ. Պէպէք Ա. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէյլք. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 — Պէշիք. Խուզ. Գուզկուճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պէյաճ Գանլըճա Եէնիք. Թարպ. Պէյլիգ. Մէզար. Եէնիմահալլէ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Գուրչ. Արնվտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլիգ. Մէզպ. Եէնիմ.
9 20 Պէշիկ. Օրթագ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պէյաճ. Գանլճ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյլիգ. Մէզար. Եէնիմ.
10 5 Գավ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպուգ. Բաշպ. Պէյգ. Մէզր. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 — Գավ. Պէշիք. Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլք. Գուրուչ. Արնավ. Գանտ. Ա. Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշտպ. Պէյգօզ.
10 20 Պէշիքթաշ, Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պէյաճ. Միրկէօն Իստէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէյլք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 10 Խուզ. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշտ. Պէյգ.
11 20 Պէշիք. Օրթագ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիգ. Մէ. զար. Եէնիմ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկ. Վանիք Պէյգօզ.
12 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուրչ. Արնվ.

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

33

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,700,000
Փոխձեռի ապահովագրին (Բաժէ)	»	63,770,000
1890ի հասոյթը	»	15,000,000
Հրդեհի փնասուց վճարուած	»	160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՏԷՐՈՒԱԼ, ... Նախկին փոխ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի Հարաւային Երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ Եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ (Բարիզ-Լիոն-Միջերկրական) Երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. Կայս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՌԻ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանեի և Էքինանի ածխահանաց ընկերութեան.
ՀԻՐՍԷԼ, Նախագահ Մէտիւրինի Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան.
Պ. Պ.
Ս. ՃԷՄՍՈՆ, Հօթինկէր և Ընկ. դրամատարց տանէն.
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Սէնի Առևտրական Դատարանին, փոխ Ֆրանսական Պանքայի, փոխ Ֆրանսայի Հիւսիսային Երկաթուղեաց.
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բարոյը, Բիւրոյի և Ընկ. դրամատարց տանէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լիոնի երկաթուղեաց Ընկերութեան փոխէ.
Ա. ՎԼԷՐՆ, Վլէրն և Ընկ. դրամատարց տանէն, փոխ Ֆրանսական Պանքայի, ատենապետ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, փոխ Օսմ. Պանքայի.

ԴԻՇԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ, Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պօլ ժ. ՄՕՐԻԽ, Նախկին Ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ } Պ. Պ. ԱԼՖԷՐ ՖՈՒ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ.	»	93,8
Կենաց համար վճարուած	»	59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	»	243,580,000

Ընկերութեան դրամատունքը ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Քասաճիօ Պանդակի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2